ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3997 — ԱՊՐԻԼ 24 / 6 ՄԱՅԻՍ 1899 — ՇԱԲԱԹ — 26 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1316 — ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3997

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

در علیه ده غلطه ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK" Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրանկ
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստաթղթի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԿԱՆԱՆՑ ԶԵՌՔՈՎ

Պոլսոյ մէջ աղջկանց բարձրագոյն վարժարան մը հաստատելու ծրագիրը որուն գործադրութեան կը հետամտի հայ Տիկին մը, օրուան խնդիր կ'ընէ կանանց գործունէութեան պէտքը՝ մեր կրթական կեանքին մէջ։

Այդ աղնիւ հայ Տիկինը, որուն կ'աջակցին ուրիշ Հայուհիներ ալ՝ նոյնչափ նախանձախնդիր հայ աղջկանց դաստիարակութեան գործին, ձեռնարկած է իրագործել անանկ նպատակ մը որուն հարկը երկար ատենէ ի վեր շեշտուած էր, և որ ամէն ժամանակէ աւելի հիմա զգալի կ'ըլլայ։ Քանի մը անձեր ստանձնած են արդէն հարկ եղած դրամագլուխին մէկ մասը տալ, և կը յուսանք որ քիչ ատենէն ամբողջ դրամագլուխին հայթայթուած ըլլալը ծանուցանելու հաճոյքը պիտի ունենանք։

Պէտք է ըսել թէ այս ձեռնարկին նիւթական յաջողութիւնը հիմակուընէ ապահովուած կրնայ նկատուիլ։ Արդարեւ, Պոլսոյ մէջ կը գտնուին այսօր բազմաթիւ հայ ծնողներ, որոնք ամիսը 2-3 ոսկի վճարել յանձն կ'առնեն խնամուած կրթութիւն մը տալու համար իրենց աղջիկներուն, Սկիւտարի Հոմ Սքուլլին կամ Բերայի Հայ Սքուլլին և Տիկին Տըվչի վարժարանին մէջ, ուր անոնք կը ստանան ամերիկեան, անգլիական կամ ֆրանսական կրթութիւն։ Տարակոյս չկայ որ եթէ նոյնչափ բարեկարգ հայ աղջկանց վարժարան մը հիմնուի, այդ ծնողքներէ մէկ մասը չպիտի վարանին իրենց աղջիկները հոն ղրկել։ Ատկէ զատ, կը ճանչնանք դեռ բազմաթիւ ընտանիքի հայրեր ու մայրեր, որոնք՝ ի հարկէ ստիպեալ՝ տան մէջ կրթութիւն կուտան իրեն դաւակներուն, և պատրաստ են ղրկել զանոնք բացուելիք վարժարանը՝ եթէ այդ հաստատութիւնը համապատասխանէ իրենց ակնկալութեան։

Այս պայմաններուն մէջ, այդ ձեռնարկը նիւթական տեսակէտով չահաբեր իսկ կրնայ ըլլալ, եթէ լաւ վարուի, և մեր հարուստները պէտք չէ վարանին բաժնեկից ըլլալու այս գործին։

Դալով բարոյական յաջողութեան, այդ մասին մեծ ապահովութիւն է մեզի համար սա պարագան թէ հայ կիներ են որ ձեռնարկու կ'ըլլան այս գեղեցիկ նպատակին։ Հայ կիները ցարդ միշտ գուրգուրանքով վարած են այն գործերը որոնց ձեռնամուխ եղած են։ Ասոր ապացոյց են Հիւանդանոցի կանանց խնամակալութիւնը, Ազգ. Հայուհեաց Ընկերութիւնը, Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութիւնը, որոնք այնքան օգտակար եղած են և այնքան արդիւնքներ ցոյց տուած։ Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութիւնը Թիֆլիսի մէջ, Դաւրէժի կրկին Հայուհեաց Ընկերութիւնները արտասահման բնակող մեր քոյրերուն ալ փութկոտ գործունէութեան փառաւոր ապացոյցներ չե՞ն։ Դեռ վերջերս Արեւելեան սիւնակներուն մէջ իսկ չկարդացի՞ք թէ Պարսկաստանի Մարաղա քաղաքին մէջ՝ հայ կիները ընկերութիւն մը կազմած են՝ աղջկանց վարժարանին հոգ տանելու համար։ Մեր թղթակիցը կը գրէր թէ այդ քաղաքին Հայուհիներուն համար նորութիւն մըն էր ատիկա, թէ անոնցմէ շատեր չէին համարձակած երթալ ներկայ գտնուիլ ժողովի նիստին, և թէ Դաւրէժի Հայուհեաց Ընկերութեան անդամները հազիւ յաջողած էին համոզել զիրենք՝ մասնակցելու հանրային գործունէութեան։ Բայց անգամ մը որ սկսած էին, ցոյց տուած էին թէ հայ կիները, ինչպէս ամէն տեղ, այդ քաղաքին մէջ ալ կրնան յաջողցնել իրենց մտադրած բարեգործական նպատակը։ Իրենց խնամքով, իսկոյն կարեւոր գումար մը հաւաքուած էր, տեղւոյն կրթական և ազգատախնամ գործին յատկացուելու համար։

Պոլսոյ մէջ, աղջկանց այն վարժարանները որոնք կանանց խնամակալութեան մը հոգատարութեան յանձնուած են, շատ աւելի արդիւնաւոր եղած են քան անոնք որ զուրկ մնացած են այդ խնամքէն։ Այսպէս, Օրթագիւղի Հռիփսիմեան վարժարանը՝ Տիկին Նազլը Վահանէ սկսեալ մինչեւ Օրիորդ Զարուհի Եուսուֆեան և վաղամեռիկ Տիկին Մաքրուհի Զալեան (Ֆիմի), հետզհետէ վայելած է հայ տիկիններու և օրիորդներու խնամքը, և անոնց շնորհիւ տուած է ազգին զարգացած հայ օրիորդներու խումբ մը։ Մեղվագործեան վարժարանին ալ ամէնէն յաջող ժամանակը եղած է այն միջոցը ուր հայ կանանց խնամակալութեան մը ալակցութիւնը՝ զարկ տրուած էր անոր։

Մենք հաւատք ունինք ուրեմն որ հայ կիները աղջկանց նոր վարժարանի մը հաստատութեան նախաձեռնութիւնը առնելով, ոչ թէ միայն պիտի յաջողին բանալ դայն, այլ և անխարխար հիմերու վրայ պիտի ապահովեն անոր յարատեւութիւնը։

Կէտ մը, որուն վրայ կ'ուզենք հրաւիրել գործին կազմակերպիչներուն ուշադրութիւնը, սա է թէ պէտք է որ այդ վարժարանը «կանանց ձեռքով» միայն վարուի։ Պէտք է որ խնամակալուհիներէն և տեսչուհիէն սկսեայ մինչեւ յետին վարժուհին, կիներ ըլլան, ինչպէս է Հայ Սքուլի և Տիկին Տըվչի վարժարանին մէջ։ Հայ վարժուհիներ չեն պակսիր Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս դաւառները։ Պէտք է ընտրել անոնցմէ ամէնէն կարողները և անոնց յանձնել հոգ աղջկանց դաստիարակութեան գործը։ Անոնք ամէնէն աւելի լաւ կը հասկնան հայ աղջկան մը պէտքերը, եւ անոնց տալիք կրթական ուղղութիւնը աներկբայ շատ գեղեցիկ արդիւնքներ կրնայ յառաջ բերել։

Ասկէ յառաջ հայ աղջկանց երկրորդական վարժարաններուն մէջ այր ուսուցիչներ կը դասախօսէին։ Այն ատեն հարկ մըն էր ատիկա։ Հիմա, տարբեր են պայմանները, որովհետեւ մեր ընկերութեան մէջ ուսուցչութիւն ընելու կարող հայ կիներ չեն պակսիր այսօր։ Եւրոպացի ուսուցչուհիներ ալ կրնան միանալ անոնց և այսպէս կը կազմակերպուի, միայն կիներէ, ուսուցչական մարմին մը որ կրնայ գոհացնել ամէնէն խստապահանջ ծնողքներն անգամ։

Միայն կանանց ձեռքով հայ աղջկանց կրթութիւն տալու այս գաղափարը ներշնչուած է ոչ յետադիմական նկատումներէ և ոչ չափազանց յառաջադիմական «ֆէմինիսմ»։ Ձգտումներէ։ Կ'ընդունինք թէ բարոյականի տեսակէտով ո և է անպատեհութիւն չունի նախկին դրութիւնը, և անոնցմէ մէն մի կը չափազանցեն կանանց կարողութիւնը կամ կ'ուզեն ընդարձակել անոնց իրաւասութեան սահմանը։ Սակայն կը մտածենք թէ դաստիարակութեան գործին հետ շատ սերտ կապակցութիւն ունի նկարագրի կազմութեան կարեւոր խնդիրը, և համոզուած ենք թէ այդ մասին ուսուցչուհին շա՛տ աւելի օգտակար դեր մը կրնայ ունենալ քան ուսուցիչը՝ երբ խնդիրը աղջկանց վրայ է։ Այս տեսակէտով է մանաւանդ որ կ'ուզենք վարժարանին ուսուցչական բոլոր հոգը՝ ինչպէս նաեւ խնամակալութիւնը՝ միայն «հայ կանանց» յանձնուած տեսնել։ Ասիկա նորութիւն մը պիտի ըլլայ մեր ազգին համար, սակայն, վրատահ եղէ՛ք, օգտակար նորութիւն մը, որովհետեւ հայ կանանց համար արժանապատուութեան խնդիր մը պիտի ըլլայ յաջողցնել գործ մը զոր առանձին վարել պիտի կոչուին՝ եւ որուն անյաջողութեան պատասխանատուութիւնը կամ յաջողութեան փառքը միայն իրենց պիտի պատկանի։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԱՐՔԱԴԱՆԳ

ԱՅՍ ՏԱՐՈՒԱՆ «ՍԱԼՕՆ»Ը

ԲԱՐԻԶ, 30 Ապրիլ։

Բարակ ու տխուր անձրեւին, Բարիզեան լաչկան անձրեւին հակառակ գացի այս առտու Սալոնները վերնիսաժին, ուր բոլոր գեղարուեստները, գեղեցիկները ու գեղուհիները կը հրաւիրեն զմեզ տարին անգամ մը գալ ու ծափահարել տաղանդին վերջին արտադրութիւնները։ Հոն ծամադրութիւն կու տան գեղեցիկ կիները, տգեղ մարդիկը, մեծերը, պզտիկները դիտելու, քննելու, դատելու մերկ կամ հագուած պատկերները, մարքին ու վրձինին գործը։ Բարիզեան բոլոր դասակարգերը հոն են, նախարար ու խոհարար, վարպետ ու վարդապետ, կին ու երէցկին, ոմանք իրենց չքադրամներով կարմիր կամ կապոյտ, ուրիշներ իրենց թաշկինակով որ պզտիկ մը դուրս կ'ելնայ վերարկուին գրպանէն։ Ու մեծ քանակութեամբ մեզաւորուհիներ թատրոններէն, ամբիթատրոններէն, որոնք բաց կապոյտ կամ վարդագոյն հագուստներով, իրենց կրակ ու բոց աչքերով և կարմիր շրթներով կու գան ապացուցանել թէ ամենէն աղուոր պատկերը, կենդանի ու յստակ՝ իրենք են։ Բայց չկենանք անոնց քով։

Մամլերը կը կազմուին օրուան նորութիւնը եղող գործերու առթիւ։ Ֆալիէրի Պալլաքը, նատուկ, կը դիտէ ամբոխը։ Կը յիշէք թէ անցեալ տարի այդ նոյն Պալլաքը, ոսքի վրայ, աւելի կրթեալ, ու պակաս յոգնած, քիլսէթերով մուրդերը մրոտել տուաւ։ Ռօտէին տարիներ առաջ Պալլաքը մը ապսպրած էին գրական ընկերութեան մը անդամները։ Ռօտէն օրերով խորհեցաւ, Պալլաքի ամբողջ գործերը անգամ մը կարդաց, նորէն կարդաց։ գնաց անոր ծնած գիւղը։ անոր դերձակը գտաւ, հագուստները փնտռեց ու օր մը մը ալ Արքիմէդէսի պէս իր եվրեքայով լեցուց Բարիզը։ Ռօտէն գտած էր իր Պալլաքը։ Օրեր անցան, շաբաթներ յաջորդեցին ու վերջապէս անցեալ տարուան Սալօնին տեսնուեցաւ Պալլաքը։ Կոճղ մը ծառի, հատ ու վայրենի ծառի մը կոճղը, ուրկէ դուրս կը պոռթկար խոշոր գլուխ մը, քիչ մը ետեւ ինկած, այլանդակ հաստութեամբ վիզով մը։ Ասոր չհաւնեցան գրական ընկերութեան մարդիկը։ Ռօտէն ձայն չհանեց։ Ժպտեցաւ մեծ մարդու ժպիտով մը՝ որ կը հասկնար թէ կանուխ ծնած է, թէ իր դարուն մարդոցմէն գնահատուելու բաղդը չունի, ու ապագային կը ձգէ իր գործը։ Ֆալիէրի տրուեցաւ նոր արձան մը շինելու պատիւը։ Ու այս արձանն էր որ այսօր կը դիտէինք։ Բաղդատութիւնը անկարելի է։ Արհեստէն չեմ, բայց կը համարձակիմ քննադատել, ու անցեալ տարուան Պալլաքը, ոսքի կեցած, հակառակ կոճղին, աւելի նուրբ, աւելի բարձր ներշնչումով մը քանդակուած կը գտնեմ։ Դէմքը միայն, այն արգահատանքով ու ղաղրանքով լեցուն դէմքը կը բաւէր լուսեղնելու ամէնքը։ Օրուան խօսակցութեանց նիւթը պիտի ըլլայ նոստուկ Պալլաքը։

Սրահներուն մէջ նորէն կը գտնեմ շատ մը Ցիսուսներ, ոսքի, խաչուած, պառկած, Ցիսուսներ, դեղին, խարտեաշ Ցիսուսներ։ Ամէն տարի երեսուն-քառասուն Ցիսուսներ կը ցրուեն Սալօնները, ու ամէն տարի ալ կը քննադատուին, բայց կ'երեւայ թէ Քրիստոս դեռ շատ մը դարեր նիւթ պիտի ըլլայ պատկերհներին։ Ցիշեմ սակայն Հէնէրի Ցիսուսը։ Կը ճանչնա՞ք Հէնէրը, անցեալ տարուան նշանաւոր երգնիկը որ Սալօններուն ամէնէն աղուոր պատկերը ցուցադրած ըլլալուն՝ փառաբանուեցաւ։ Անցեալ տարի մեռած աղջկան մը մարմինը գծած էր պաղ մարմարէ սեղանի մը վրայ։ Այս տարի նոյն դիրքին, նոյն լոյսին մէջ կը պառկեցնէ մեռած Ցիսուս մը, մահուընէ դեղնած։

Ծաղիկներ քիչ կան, բայց փոխադարձաբար մերկ կիներու ամբողջ հաւաքածոյ մը պատերն ի վար, ամէն գոյնի մէջ, ամէն մթնոլորտի տակ, անառուներուն մէջ, խոտերուն վրայ, ջուրին եզերքը, լոգանքի պատրաստուած, սենեակներու մէջ, հայլիներու առջեւ։ Ծերուկները երկայն բարակ կը կենան մօտէն ու հեռուէն դիտելու Արարչագործութեան հրաշակերտը եղող նեայնն քոյրերը։

Այս ամէնուն մէջէն կը յիշեմ ինչ որ կը շահագրգռէ զմեզ։ Հայ տաղանդներու արտադրութիւնը։ Երեք անուններու միայն հանդիպեցայ այս տարի ցուցակին մէջ, որոնցմէ երկուքին գործերը միայն կ'ցայտնեն։ Գ. Շապանեանի մէկ ծոլանկարը, «Ովկէանոսին համբոյրը»։ Շատ լաւ, շատ լաւ, ճշմարիտ ովկէանոս մը որ իր սոսկալի հմբոյրը կու տայ ճերմակ ու բարկութենէն դեղնած, մթնցած ալիքներով։ Բայց դիտողութիւն մը, ոչ թէ գործին վրայ որ ճշմարտապէս լաւ է ու որ և է քննադատութեան առիթ չի կրնար տալ, այլ արուեստագէտին։ Երեք տարի է նոյն ալիքն է որ կը գծէ Գ. Շապանեան. յաւիտենական փրփրած ու կատաղի ալիքը, աջէն տեսնուած, ձախէն նկարուած, քովէն, վրայէն, տակէն միշտ նոյն ալիքը։ Ի՞չ մը փոփոխութիւն նոյն իսկ այդ ալիքին մէջ փափաքելի է։

Գ. Շահէն տարբեր տաղանդ մը ունի։ Ընկերութեան ու մարդկութեան նկարիչն է։ Բանաստեղծ մը չէ միայն, այլ տխուր փիլիսոփայ մը։ Անցեալ տարի գործաւոր ընտանիքի մը սենեակը նկարած էր, ու տխուր, սեւ պատկեր մը, անձնասպան երիտասարդ կնկան մը որ կուրծքին վրայ կը սեղմէ իր տխեղծ պզտիկին գլուխը անշունչ։ Կեանքին պատկերը մահուամբ կենդանացած։ Այս տարի Բարիզի աղքատիկ ու սակայն տաղանդաւորներու բնակավայրը եղող մէկ թաղին նեղլուկ ու ծուռ փողոցը չինած է, Մօնմարթրի փողոց մը։ Հեռուն կ'երեւայ Սաքրէ-Քէօռի կիսաւարտ եկեղեցին։ Փողոցին անկիւնը երգիչներ օրուան նորութիւնը եղող երգը կը նուագեն ու կը ծախեն։ Ապրող պատկեր մը ուր արհեստագէտը իր նշմարողի, դիտողի ձիրքերը պարզած է։ Ուրիշ սրահի մը մէջ ունի պատկեր մըն ալ «Տգեղ մարդը»։ սեւ մարդ մը խոշոր սեւ աչքերով։ ընկեցիկ տղան է ընկերութեան որ զգուշ նայուածք մը կը նետէ գեղի։ տգեղ մարդն է ուրկէ կը սոսկաս և որուն կ'արգահատիս։ տգեղ ընկերութեան մը տգեղ զաւակը նստած խոշոր արձանի մը, անշուշտ անմահացեալ մարդու մը արձանին ոտքը, կոնակը ծռած յոգնեցեալ ու մտատանջութեանց տակ, ու կը նայի անցնող դարձող ամբոխին՝ անտարբեր։ Որքա՜ն գորովագութով, զգացմամբ ուսումնասիրած է իր մարդը Գ. Շահէն։

Բայց իրեն ալ պզտիկ դիտողութիւն մը։ Ինչո՞ւ այդքան տխրութիւն ու սուգ։ Իր տարիքին մէջ կեանքը աւելի զուարթ պէտք է երեւայ իրեն։

Գ. Տէրունեանի պատկերները չկրցայ գտնել, յառաջիկայ այցելութեանս անոնց ալ նկարագրութիւնը պիտի ընեմ։

Վերջացնելէ առաջ ըսեմ թէ արձանագործութեան պարտէզներուն մէջ հայերը ձգած չեն իրենց գործիքին արտադրութիւնը։ և ասիկա ցաւալի է։

ՊՕՂՈՍ ՔՕԼՕԼԵԱՆ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ՍԱՔԱՐԱ

Պզտիկ նկար մը, գիրքի մը էջերուն կամ թերթի մը սիւնակներուն մէջ տեղ, ինչքա՜ն խօսուն ու ազդեցիկ կը դառնայ երբեմն դիտողին համար՝ երբ յիշատակ մը կ'արթնցնէ անոր մտքին մէջ։ Այս տեսակ տպաւորութիւն մը կրեցի առջի օրը, Սեուվքին ճակատը տեսնելով՝ այցետուն մը քիչ մը մեծութեամբ շրջանակի մը մէջ՝ արաբական գիւղի մը տեսարանը, վլատակ մը գրեթէ, արմաւենիներու ներքեւ։ Այդ հիւղակները ծանօթ էին ինծի, անապատի այդ անկիւնը այցելած էի։ ու երեւակայութեանս զօրութեամբ կը լայնային պատկերին ուրուագիծերը, կը կենդանանար հոն նկարուած բնութիւնը։ ծանօթութիւնը կարդացի։ չէի սխալած։ Սաքարան էր։

«Բուրգերը» ըսելով, ընդհանրապէս կը հասկնանք Կիզէի երեք Բուրգերը, Գահիրէէն քիչ հեռու և Սփինքսին դրկից, որոնք Եգիպտոս ոտք կոխողին այցելութիւնը պիտի ընդունին անպատառ, հազար անգամ նկարուած ու նկարագրուած, թէեւ միշտ նոր բան մը կը գտնուի ըսելու Փարաւոններու թուականին մարդոց այդ հոյակերտ շինուածին վրայ որ աշխարհի եօթը հրաշալիքներէն մէկը կը համարուէր ատեն մը։ Այն օրէն որ Բուրգերուն ստորոտը զբօսաշրջիկներու օթեւ մը կառուցուեցաւ ուր նուագահանդէս կը տրուի, և ելեկտրաշարժ թրամուէյը հիւղ մը կ'ունենայ հոն, կայարանով ու մեքենարանով, անոնց հնութեան պատկառանքէն ու անապատական վայրենութենէն շատ բան պակսեցաւ։ Հիմա, Կիզէի Բուրգերը կ'այցելեն այնպէս ինչպէս Բարիզ գացող մը Էֆէլի աշտարակը կ'այցելէ։ Բայց անդին կայ ուրիշ շարք մը Բուրգերու, ոչ նուազ վիթխարի քան առաջինները, սա տարբերութեամբ որ իրենց բընական վիճակին մէջ թողուած են։ անոնց մտանելու համար աւազի կոհակներու մէջ պէտք է մխրճուիլ, մինչեւ ծունկերը, առանց ծառի չուքի մը, բացուած արահետի մը, առանց մարդկային ձեռքի հետքերու հանդիպելու։ Սաքարայի Բուրգերն են անոնք, և պատկերը զոր աչքիս առջև ունիմ այս պահուս, անոնց ճամբուն վրայ գտնուող համանուն գիւղը կը ներկայացնէ։

Այդ կողմերը կատարած մէկ պտոյտս նկարագրութիւնը ընելու վայրկենիս, կը մտածեմ թէ ինչ սխալ վերնագիր ընտրեր եմ «Եգիպտական Նօթեր» դնելով գրուածքներու շարքի մը վրայ որոնց համար ո՛չ նօթ մը ունիմ ոչ տող մը յիշատակութիւն՝ գոնէ տեղի, դամբարանի և դիցարանական անուններու, որոնցմէ զուրկ՝ տեղագրութիւնս պիտի դառնայ պարզ տպաւորութիւն մը «թուչոյ սաւառնմամբ»։ Ինչպէս սովոր էինք ըսել ատեն մը երբ գրաբարը բոլորովին տարաբերուած չէր դեռ հայ լրագրութենէն։ «Թուչունի սաւառնումով» բացատրութիւնը աւելի ներդաշնակ է անշուշտ, բայց նօթագրութեան պակասը միշտ պակաս մը կը մնայ գրողին ու ընթերցողին համար։ Այսպէս, միտքս կը յոգնեցընեմ ու չեմ յիշեր թէ ի՞նչ էր անունը այն կայարանին ուր ի՛ջանք 1897 փետրվարի առտու մը, քանի մը բարեկամներով ու բարեկամուհիներով, երկաթուղիով ժամ մը ճամբորդելէ ետքը Գահիրէէն դէպի Վերին Եգիպտոս տանող գիծին վրայ, որ այսօր մինչեւ Վասի Հալֆա կը հասնի. օրուան մը համար զբօսաշրջիկ դարձեր էինք, ես՝ գաղթական ու միւսները՝ բնիկ, ձեռքերնիս ունենալով մէյ մէկ փոքրիկ պայուսակ որոնց մէջ Քուքի տոմսին ու չէքերու տրցակի մը տեղ... հմայեալ նախամաշ մը զետեղած էինք, և թուխսթներու դիտակին տեղ՝ բաճկոնակնուս արտաքին գրպանը կը պահէինք մէյմէկ պզտիկ Հիշ գիրի։

* * *

Այդ մէկ ժամուան գնացքը չէր նմաներ բնաւ Աղեքսանդրիայէն Գահիրէ բանող շոգեկառքի գնացքին, որ գիւղերու, քաղաքներու, բամպակի պտերու մէջտեղէն կը սահի. հս տեսարանը տարբեր էր բոլորովին։ արմաւենիի անտառներ միայն ու իրրեւ չենք ալ՝ շաքարի քանի մը գործարաններ,—բամպակը Եգիպտոսի ստորին կոչուած մասին ու շաքարեղէզը վերի մասին մէջ հանելուն պատճառաւ։ Նեղոսը աւելի լայն էր տեղ տեղ, լճակի մը մեծութեամբ, որուն վրայ ձգուած երկաթեայ երկար կամուրջը գլխու պտոյտ կու տար՝ երբ վակոնին պատուհանէն դուրս կը կախուէինք։ Նախապատմական Եգիպտոսն էր որ կը տարածուէր շուրջերնիս, առանց քաղաքնի բարբերու և տեսարաններու, — բացի երկաթուղիէն բնականաբար։ Լաստաձեւ նաւակներ, ինքզինքնին հոսանքին տուած, դանդաղ դանդաղ կիլներին դէմ ի վար, գիւղ գիւղ բերք ու մարդ փոխադրելու, արհամարհելով կարծես շոգիին զօրութիւնը. եղերքին վրայ, ֆէլլահ կիներ, քառակուսի դոյներով ողողմանուն ջուրը կը քաշէին իրենց խրտիներու պէտքին համար, առանց բնաւ փոյթ ընելու թէ իրենցմէ քանի մը ժամ հեռաւորութեամբ միջավայրին մէջ ջրաքաշական մեքենաներ ու զտիչ գործիքներ կային՝ բնակիչներուն դիւրակեցութեան ու առողջութեանը համար. իրենց աւելի հեշտ կու գար այդ աշխատանքը ու աւելի համով՝ այդ տըղամուտ ջուրը զոր Փարաւոններու օրերէն ի վեր սերունդէ սերունդ խմած են։ Եւ զանոնք մտէն ուսումնասիրողներ կը պատմին թէ կայտառ, ջղուտ ու երկարակեաց են այդ մարդիկը ու կիները, որոնք հողի վրայ կ'ապրին ու հողէն կը սնանին, մինչ եգիպտական ոստանին հիւանդանոցները նեղ կու գան թոքախտաւորներուն ու ախտավարակներուն։

Կը խոստովանիմ սակայն թէ այս խոհերը, որոնք հիմա չորս պտոյտ մէջտեղ միտքս կու գան, այն օրը հեռու էին զիս զբաղեցնելէ, տեսակ մը պատրանքի մէջ ընկղմած ըլլալով՝ թէ կառախումբը ուր կը գտնուէինք կրնար նոր աշխարհ մը, մինչև Խարթումի մօտերը տանիլ զմեզ, եթէ հարուստ զբօսաշրջիկներ կամ... աղքատ արհեստաւորներ եղած ըլլայինք։ վասն զի, բացի զինուորականներէն, այդ երկու դասակարգին տրուած է այդ հետաքրքրական ու ինքնատիպ ճամբորդութեան վայելքը։ առաջիններուն վրայ հեռուէն ալ գաղափար ունինք, կարդալով ու լսելով։ վերջինները մտէն տեսայ քանի քանի առիթներու մէջ։ մասնաւորապէս երկաթգործներ կը փնտռուէին այդ թրուսականին։ և հայ տղաքներ, քաղքին փողոցներուն մէջ անօթի թափառելէ ճարահատ, ներկայացան ձեռնհաս վարչութեան, արհեստին քնութիւնը անցուցին և քանի մը անգլ. ոսկի ամսականով ճամբայ հանուեցան դէպի Սուտանի սահմանները։ Գիշեր մը, Գահիրէի կայարանը գտնուելով դիպուածով, ներկայ եղայ անոնցմէ մէկ քանիին մեկնումին. մինչ ճամբորդութեան ամէն կազմածներ հետերնին առած Պարոններ ու Լէտիներ կը տեղաւորուէին առաջին կարգի վագոնները հանգստաւէտ բազմոցներուն վրայ, խնդալով, խօսելով, սուլելով, ասդին՝ մեր խեղճ գործաւորները անձայն ու գլխիկոր կը նստէին բեռնաբարձ վագոնի մը փայտէ նստարաններուն վրայ, ուր պիտի անցընէին երեք-չորս օր. իրենց բոլոր գոյքը՝ անկողնի պատառուն կապոց մըն էր ու պարէնը՝ քանի մը հաց, քիչ մը ձիթապտուղ ու արմաւներ մեկնումի երկրորդ զանգակը զարնուեցաւ ու գընացքը գոցուեցան, լսեցի որ այդ որոշումէն մէկը կ'ըսէր իր ընկերին «Ծո՞ Մըկրը, պանիրը մոռցար»։—«Աստուած ողորմած է, ամսուան բան մը կ'ընենք» պատասխանեց միւսը մարած ձայնով մը որ բոլորովին մարեցաւ վայրաշարժին գոռ սուլումին տակ. և կառախումբը յանկարծական ցնցումով մը ճամբայ ելաւ մութին մէջ։

* * *

Մեր պարէններուն մէջ եթէ պակաս մը գտնուէր, այդ խեղճերուն չափ հոգ ընելու պատճառ մը չունէինք, վասն զի օրուան մը պտոյտն էր կատարածնիս. վերջին ուշագրաւ տեսարանը զոր նշմարեցինք մեր ճամբուն վրայ, շաքարի հըսկայ գործարան մըն էր զոր Ֆրանսական ընկերութիւն մը կը բանեցնէ. մեղք որ կառախումբը երկու-երեք վայրկեան միայն կանգ առաւ անոր մօտերը, հազիւ ժամանակ թողլով դիտելու արտաքին բաժանումները, երկար ու սեւ ծխնելոյզները, ու դրան մօտ կեցած ուղտերու շարքը որ ամէն առտու ահագին քանակութեամբ շաքարեղէզ կը փոխադրէ հոն։ Այդ եղէգները իրենց բնական վիճակէն վերածուելու համար այն նիւթին առանց որու սուրճերնիս անհամ պիտի ըլլար և օշարակէ պիտի զրկուէինք, մանուածապատ աշխատութիւն մը տեղի կ'ունենայ գործաւորներու ձեռքով ու մեքենաներու միջոցաւ որոնք կը բանին գիշեր ցորեկ։ Այդ գործարանը կեդրոն մըն է 3-400 հոգինոց գաղութի մը, տեղացի ու եւրոպացի, տնօրէն, մեքենագործ, հաշուակալ, գրագիր, բանուոր, որոնցմէ շատերը ընտանիքով հաստատուած են այնտեղ և կը բնակին գործարանին կից կառուցուած տնակներու մէջ. փոքրիկ սիրուն տաղաւարներ որոնք գիւղի մը երեւոյթը կու տան այդ ամայի բացատանին։ Ընկերութիւնը քանի մը միլիոն ֆրանք դրամագլուխ ունի զոր կը շահագործէ արդիւնաւոր կերպով. կեդրոնատեղին է Բարիզ ու ընթացիկ գործառնութեանց դրասենեակը՝ Գահիրէ։

Սուրբերնիս անցանք այդ գործարանին շրջապատէն և քառորդ ժամ մը ետքը, կառախումբնիս կանգ կ'առնէր այն կայարանին առջեւ ուրկէ պիտի երթայինք Սաքարա։ Դեռ առաւօտ էր, ու գիշին ճախակողմը, նորածագ արեւին ճառագայթներուն ու անհետացող մշուշին տակ կը պարզուէր գեղեցիկ գաշտանկար մը մշակուած արտերու, բանջարանոցներու և մարգագետիններու, որ դիբաղդարար մեր ճամբուն վրայ չէր խնար. հազիւ դուրս ելած էինք կայարանին դուռնէն, դէպ ի ձախակողմ, երբ մեր պզտիկ ուղեւորութեան թարմ ու աղուոր տպաւորութիւնները ցնդեցան, անհետացան իշապաններու վայրենի սրուչտներուն ու այլանդակ երեւոյթին առջեւ, որոնք պատեր պաշարեր էին զմեզ վայրենապէս. հնար չիկար, անոնց գերին էինք ամբողջ այդ օրուան համար. կայարանէն անդին, առաջին ու վերջին խօսքը անոնց էր։ Լաւագոյն անասուններուն վրայ հեծնալէ աւելի՝ հոգ տարինք լաւագոյն իշապանները ընտրել մեզ ուղեկից։ Ու համակերպելով մեր ճակատագրին, մեր ձայները միացուցինք անոնց գոռում գոչումին, և զուարթ կարաւան մը կազմած, խորտուբորդ արահետ մը մտանք աղտոտ գիւղի մը նեղկիկ ու մթին փողոցներուն մէջ ուրկէ անդին երկու ժամու գնացք մը ունէինք Սաքարա հասնելու համար։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՔԻԱՐԵԱՆ

(Մնացեալը երկուսաբերի)

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի ափսաութեանց դիւրութեան համար։

ՎԵՐՋԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Կ. Պոլսոյ Երաժշտական Ընկերութեան Բ. տարւոյ 19դ և վերջին նուագահանդէսը, եւ կամ, ինչպէս որ իրենք համեստաբար կ'անուանեն՝ երաժշտական երեկոյթը, տեղի ունեցաւ հինգշաբթի գիշեր, Իւնիոն Ֆրանսէզի սրահին մէջ, Բերա։

Ընկերները, այսինքն հանդիսականները, մեծ մասամբ ներկայ էին, թէ՛ ունկնդրելու և թէ՛ հաչիւ ստանալու համար։ Այնպէս է աշխարհ որ անոնք միայն հաչիւ կը ստանան՝ որոնք չեն պահանջեր։

Բուսկրամը շատ խնամեալ էր և կը պարունակէր Պ. Ֆիւռլանիի թէ՛ իբր հենակ և թէ՛ իբր նուագող, Օրիորդք Պետրոսեանի և Պէյլիկճիի, Վօնտրա պէյի, Ճէմիլ պէյի, և ուրիշ ծանօթ արուեստագէտներու անունները։ Մէնտէլսըն, Մէնսանս, Սառազատ, Վիտոր, ճաչակուեցան անգամ մըն ալ. և յարատեւ ու երաժշտասէր անդամները երաժշտական ընկերութեան, որոնք միմիայն երաժշտութեան համար կը վճարեն և ոչ բարեգործութեան նպատակով, սկսած են արդէն՝ մշակեալ մտքով ունկնդրել, Նրրութիւններ փնտռել, խստապահանջ ըլլալ։ Մէկ խօսքով՝ վարիչ մասնախումբը նեղը դնել։ Սա կէտը միայն կայ որ ան ալ ոչ նուազ խստապահանջ է և ի՛նչ սրտակոտոր մերժումներ ըրած է, ո՛վ գիտէ...։

Այս վերջին նուագահանդէսին մէջ մասնաւորապէս փայլեցաւ Օր. Պետրոսեան, որ թերեւս առաջին անգամուան համար կը ներկայանար սրահի մը առջեւ, ուր համախմբուողները բարեգործութեան համար եկած չէին, այլ աղէկ նուագներ մոլի ընելու։ Հանդիսականներուն բուռն ծափահարութիւններն և համակրանքի ցոյցերէն կրնայ հասկցուիլ թէ քաղաքավարութեանձեւերշէին անոնք։ Եւ իրօք, այդ օրիորդը օժտուած է այնպիսի յատկութիւններով որոնք մեծ յարգ ունին։ Մէնտէլսընի Rondo Capricioso կոչուած հատուածը, որ դաշնակահարներու համար փորձաքար մը կրնայ համարուիլ, ամենալաւ մը ճաչակել տալու, հասկցնելու յաջողեցաւ Օր. Պետրոսեան, ինչ որ մեծ բան է։ Արդէն, այդ առաջին նուագէն հասկցուեցաւ թէ՝ նրրութիւն, քաղցրութիւն, ճշդութիւն, ձայներու յստակութիւն և խաղին մէջ ընդհանուր պարզութիւն մը, դաշնակահար օրիորդին գլխաւոր յատկանիշներն են։ Վերջին, երկրորդ անգամ, Օր. Պետրոսեան և Պ. Ֆիւռլանի երկու դաշնակի վրայ նուագեցին Պ. Ֆիւռլանիի երկու հեղինակութիւնները. մէկը Concerto à la Sérénade և միւսը Mouvement Perpétuel։ Առաջինը պատուական կտոր մըն է որուն մէջ կան ընտիր եղանակներ, գրաւիչ, ապրում և շատ մեծ ճաչակով ու ճարտարութեամբ հիւսուած. պէտք չէ զարմանալ եթէ բոլոր գեղեցիկ աղջիկները պատուհան ելլեն այս սեռհնաեէն հրապուրուած. բայց ո՛ւր գտնել բացօթեայ վայրի մը մէջ երկու դաշնակ և սանկ դաշնակահարներ։ Mouvement Perpétuelը շատ խոր արուեստով յօրինուած է, թէև աւելի դաշնակահարին վարպետութիւնը ի յայտ բերելու համար չինուած է։ Զարմանալի բան, գրեթէ ամէն հեղինակ ջանացիր է Mouvement Perpétuel անուանով հատուած մը գրել. արդեօք ի՞նչ է երաժիշտներուն գաղափարը մեքենագիտութեան վրայ։

Ֆրանսական դեսպանուհին, Տիկին Քոնսթան, որ ներկայ էր, բարեհաճեցաւ իրեն ներկայացնել տալ դաշնակահար օրիորդը և զայն շնորհաւորել, ինչ որ չէ թէ միայն անոր՝ այլ նաեւ սրահին մէջ գտնուող բոլոր մեր աղգակից հանդիսականներուն մեծ գոհունակութեան առիթ եղաւ. օրիորդին գեղարուեստական յաղթանակը մեզ ալ պատիւ կը բերէր։

Օր. Պետրոսեան, ուրիշ հայ օրիորդներու հետ, Երաժշտական Ընկերութեան այս տարուան չրջանին մէջ մեր ազգը յոյժ պատուաւոր դիրքով ներկայացուցին, և երբ կը մտածենք թէ մի միայն գեղեցիկ սեռին ինկաւ այս բաժինը, քիչ մը տարօրինակ, չըսենք նուաստացուցիչ կերպով աչքի կը զարնէ արական երիտասարդութեան անտարբերութիւնը, չըսեմ ծուլութիւնը. թէ՛ երաժշտութեան և թէ՛ գեղարուեստի ամէն ճիւղերու մէջ։ Ազգ. Հիւանդանոցի, ամէն բարեգործական, ինչպէս նաև այս ընկերութեան նուագահանդէսներուն մէջ միշտ և միմիայն իգական սեռը երեւցաւ։ Ի՞նչ կ'ընեն մեր երիտասարդները. ա՞յնչափ զարգեալ են որ պարալ ժամեր չուզեն գեղարուեստի նուիրելու թէ չէ զուարճութեան և հաճոյքի աւելի նուրբ և ազնուագոյն աղբիւրներ գտած են։

Դառնանք նուագահանդէսին։

Պ. Ֆիւռլանիի ուրիշ երկու հեղինակութիւնները նուագուեցան բռիսով, այսինքն բիանօ, վիոլօն և վիոլօնսելով, երեկոյթին սկիզբը։ Մէկը, gondolière, սիրուն, անոյշ, պարզ և գրաւիչ ինչպէս անուանէն կը հասկցուի, միւսը, Momento capriccioso, նուազ պարզ, բայց ոչ նուազ հաճոյ։ Պ. Ֆուռլանի երաժիշտ ծնած է եւ պէտք չէ զարմանալ. ընդհակառակը պէտք է յուսալ որ օր մը մեծ հմուաւ ստանայ, իբր հեղինակ։ Իբր դասատու արդէն կը տեսնուի հասցուցած աշակերտներէն,—որոնցմէ է Օր. Պետրոսեան — թէ որքան վարպետ է և որքան գիտէ իր աշակերտներուն ու աշակերտուհիներուն բնական ձիրքերը երեւան հանել, մշակել, զարգացնել և անոնց նուագելուն արուեստագէտի կերպարանք մը տալ, ինչ որ այն դասատուն կրնայ տալ որ ինքն ալ ունի։

Օրիորդ Պէյլիկճի բնականէն օժտուած է գեղեցիկ ձայնով մը զոր իրեն կը մնայ մշակել և կանոնաւորել։ Մէնսանի Սամսոն եւ Տալիլա օբեռայէն ընտիր եղանակ մը երգեց, և ի՞նչ բան ընտիր չէ երբ Մէն-Սանսէն է։ Երգեց նաև Chanson Havanoise մը Greghի որոնք մեծ ընդունելութիւն գտան։ Պէտք չէ նկատողութեան չառնել թէ օրիորդի մը այսպէս հրապարակաւ, բազմաթիւ հանդիսականներու առջեւ ելլել ու երգելը անկարելի է առանց յուզման և ասիկա որքա՞ն կ'ազդէ երաժշտական գործիքին որ է կոկորդը։ Եւ այս պատճառաւ կ'արժէր ջերմ ծափահարութիւններ ընել այնքան մեր վայելքին համար որքան քաջալերութեան համար, ինչ որ մտացի և եռանդուն կերպով ըրին երեկոյթին բոլոր ունկընդիրները։

Մէն-Սանսի septuorը, Վիտորի sèrénadeը և Վօնտրա պէյի պատուական Վիոլօնի հատուածները երեկոյթին միւս մասերը կը կազմէին և սովորական յաջողութեամբ նուագուեցան։

Ցեռոյ, բաշխուեցաւ հանդիսականներուն, կամ տեղն է ըսել, ընկերներուն, Ընկերութեան տարեկան համարատուութիւնը։ Ասկէ կ'երեւայ թէ ընդամէնը 440 լիրա և 50 ղրուշ հասոյթ գոյացած է մուտքի տոմսերէ, որոնցմէ սակայն ջնջին գին մը տրուած էր։ Ասկէ ծախսուած է 195 լիրա և 61 ղրշ. եւ պատրաստ գոյքերէ զատ 229 լիրա և 20 ղրուշ պատրաստ դրամ կայ։ Ասիկա յառաջիկայ տարուան համար պիտի ծառայէ աւելի ընտիր նուագահանդէսներ կազմակերպելու, որուն մանրամասն խոստումները տպագրեալ համարատուութեան մէջ կան զոր կը պահենք մեր դրպանին մէջ՝ նոյեմբերին հանելու համար։

Այս համարատուութեան առթիւ հարկ է յիշել թէ հակառակ երաժշտութեան մասին ըսածնուս, հայ տարրը յոյժ պատուաւոր կերպով ներկայացած կը տեսնենք վարիչ մասնախումբին մէջ ոչ ձայնաւոր բայց հնչուն դեր մը կատարող, յանձին ազնիւ և պատուական երիտասարդի մը որ գանձապետի պաշտօնը յօժարած է ստանձնել ի մեծ գոհունակութիւն ամէնուն։

Ա.ԲՍ.Ճ

ԲԱՂՔԱՔԱՂԱՔ

ԿՈԼՈՒԽՈՎՍԿԻ ԿՈՄՍԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսին երկար ատեն Բէլգիա մնալը և նաև այն դարագան թէ արտաքին գործոց պաշտօնարանին ամրողջ սպայակոյտը կոմսին հետեւած է, մեծ վիճաբանութիւն մը յարուցած են Հունգարիոյ լրագիրներուն մէջ, բայց էապէս Կոլուխովսքի կոմսին Բէլգիա ուղեւորուիլը բնական հետեւանքն է Հունգարիոյ նախարարական փոփոխման։ Կոլուխովսքի կոմսը, իբրեւ արտաքին գործոց նախարար Աւստրիոյ և Հունգարիոյ, ուզած է անձամբ ծանօթանալ Հունգարիոյ նոր նախարարներուն հետ։ Մնաց որ բազմաթիւ ընթացիկ խնդիրներ կան, զորս պէտք է շուտով լուծել. օրինակի համար, Պատուիրակութեանց գումարումը, պետական պայմանագրութիւնը, Սրսովսկի (Դանուբ) երկաթէ դուռներու սակացոյցը և վերջապէս արտաքին քաղաքականութիւնը, մանաւանդ այն խնդիրը թէ Աւստրիա-Հունգարիա պէտք է ձայնակցի՞ այն տէրութեանց որոնք բաժին մը կը պահանջեն Զինէն։ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ պետական պայմանագրութեան համար կ'ըսուի թէ Կոլուխովսքի կոմսը բոլորովին համակարծիք է Հունգարիոյ արդի նախարարութեան՝ Իշլի պայմանագրութիւնները մեկնելու գործին համար. հետեւաբար ստոյգ չեն նկատուիր այն զրոյցները թէ Աւստրիոյ կառավարութիւնը մտադիր ըլլայ այդ պայմանագրութիւններուն հակառակելու կամ զանոնք փոխելու։ Պատերազմական նախարարութեան կողմէ պահանջուած հարիւր միլիոն ֆր.ի վարկին գալով, անշուշտ ծախքերը նորէն պիտի աւելնան, գէթ զինուորական սպաներու թոշակին բարձրացումովը, ինչ որ արդէն պաշտօնապէս ծանուցուած է, և թնդանօթներու մասին ըլլալիք փոփոխութիւններուն համար. սակայն կանխահաս կը նկատուին այն զրոյցները թէ 16դ զօրաբանակ մը պիտի կազմուի, սպաներու թիւը պիտի աւելնայ, և այլն, որովհետեւ թէ՛ Հունգարիոյ և թէ Աւստրիոյ զինուորներուն թիւը արդէն սահմանուած է օրէնքով և նիւթապէս անկարելի է այդ ծրագիրները գործադրել։ Դանուբի երկաթեայ դուռներուն նոր տուրքին համար ալ Հունգարիոյ կառավարութիւնը թէեւ որոշած էր մայիս 1ին գանձել, սակայն Կոլուխովսքի կոմսին միջամտութեամբը Հունգարիա հաւանած է մինչեւ օգոստոս 1 յետաձգելու և նաւարկութեան դիւրութիւններ ընծայելու, առանց սակայն և տկենալու այն սկզբունքէն թէ Հունգարիա իրաւունք ունի սակացոյց մը հաստատելու։ Զինու մէջ տեղ մը գրաւելու խնդրին համար ալ արտաքին գործոց նախարարը յայտարարեր է թէ առ այժմ և է յանձնառութիւն չէ ըրած և որոշում չէ տուած. ասկէ չի հետեւիր թէ Աւստրիա-Հունգարիա օր մը պիտի չմասնակցի տէրութեանց այդ մըրցումին։

—Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ հինգշաբթի օրը առեւտրական նախարար Պ. Հէկէտուս հարցման մը պատասխանելով յայտարարեր է թէ ոչ ոք կ'ընդդիմանայ այն իրաւունքին զոր Հունգարիա ունի տուրք գանձելու համար Դանուբի երկաթեայ դուռներէն, թէ ըսուած սակացոյցը վաւերական չէ և թէ անոր հրատարակութեան յապաղելուն պատճառն է նախնական աշխատութեան մը լրացումը և ոչ թէ օտար ազդեցութիւն մը։

ՀԻՆ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐԸ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ.—Աւստրիոյ գերման կաթոլիկներուն մէջ բողոքականութիւնը ընդունողներէն զատ կան նաև կարգ մը անձեր որոնք չհամարձակելով բողոքական ըլլալ, հին կաթոլիկութեան կը դիմեն։ Սոնք երկար ատենէ ի վեր մոռցուած էին, բայց հիմա կարեւորութիւն մը ստացած են այդ դաւանափոխութեան հետեւանքով։ Պոհեմիայի մէջ հին կաթոլիկներու թիւը 14 հազարի կը հասնի։ Շարժումը հետզհետէ կը տարածուի։ Մինչեւ հիմա յիսուն երեք ընտանիքներ դիմած են հին կաթոլիկութեան։

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.—Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ բուռն վէճ մը կայ Պ. Ֆոն Շթաումի, որ ինքզինքը իբրեւ Կայսեր վստահելի անձնաւորութիւն մը ցոյց կու տայ, և ազգային-ազատական մեծ գործարանատէր Ֆոն Հէյլի միջեւ։ Վէճին առարկան է գործաւորական կազմակերպութիւնը։ Մի՞թէ բրու այս գրգռումը այն օրէն սկսած էր երբ ծանուցուեցաւ այն օրէնքը թէ՝ իրենց ընկերները չաշխատելու գրգռող գործաւորները տաժանակիր աշխատութեամբ պիտի պատժուին։ Երեսփ. Ժողովին կեդրոնական կուսակցութեան պետ Պ. Լիպէր, 1890 փետրուար 4ի կայս. հրամանագիրներուն յենլով, Երեսփ. Ժողովին ներկայացուցած էր առաջարկութիւն մը՝ աշխատութեան սենեակներ հաստատելու համար, որոնք գործարանատէրերէ և գործաւորներէ կազմուին, այնպէս որ այս վերջինները կարենան իրենց բողոքները ուղղակի ներկայացնել գործարանատէրերուն։ Ֆոն Շթաում գոհ չէր այս առաջարկութենէն. և աւելի զայրացաւ երբ ազգային-ազատական կուսակցութեան ամէնէն ազդեցիկ անդամները, Ֆոն Հէյլ, Շէօնլանթ-Քարուլաթ իշխանը և ուրիշներ Պ. Լիպէրէն սաստիկ ելան։ պահանջեցին որ աշխատութեան Սենեակները, որոնց հաստատման պատճառն է գործարանատէրերու և գործաւորներու միջեւ բարւոք յարաբերութիւններ առաջ բերելը, կազմուին իբրեւ հաշտութեան օրինաւոր դիւաններ։ Նոյն երեսփոխաններու այդ ընթացքը կայծակի ճշմարիտ հարուած մը եղաւ Ֆոն Շթաումի համար։ Կեդրոնական կուսակցութեան պէս, ազգային ազատականները, յառաջադիմականները և ընկերվարականներն ալ մեծամասնութիւն ունին. ուստի յուսալի կը նկատուի թէ վերոգրեալ առաջարկութիւնները որոնք տեւական հաշտութիւն մը պիտի գոյացնեն գործարանատէրերու և գործաւորներու միջեւ, քուէարկուին։ Ասոր վրայ Ֆոն Շթաում առաջարկեց այն օրէնքը թէ իրենց ընկերները չաշխատելուգրգռող գործաւորները տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուին. բայց յայտնի կ'երեւայ թէ Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովը աշխատութեան սենեակներ հաստատելու առաջարկութիւնը ընդունի, ինչ որ աւելի խոհեմութիւն կը համարուի։ Հետեւաբար Ֆոն Շթաում պիտի չկրնայ յաջողցնել իր ծրագիրը թէև իր յարաբերութիւններուն զանազան գոյներ տալու կ'աշխատի։

ՌՈՆԿՈՅԻ ԱՆԱԽ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ.—Պէլճիքացիները սկսած են ըմբռնել այն մեծ դերը զոր Քոնկոյի անկախ պետութեան կազմութիւնը պիտի խաղայ բուն իսկ իրենց երկրին ընկերական, տնտեսական ու առեւտրական զարգացումին մէջ։ Ուստի գաղթային զարգացման գաղափարը տարածելու նպատակով ակումբ մը կազմուած է։ Այդ ակումբին նախագահն է Քոնկոյի երկաթուղիին ընդհանուր տնօրէն Թիյս գնդապետը։ Ակումբը ընկերութիւն մը պիտի կազմէ այն անձերէն որոնք Քոնկո և կամ Ափրիկէի ո և է մէկ մասը գացած են՝ Քոնկոյի անկախ պետութեան հաշուոյն և կամ մասնաւորական ձեռնարկի մը համար։ Նաև անոնք որ իրենց նախաձեռնութեամբը կամ հմտութեամբը կը շահագրգռուին այդ գործին զարգացմանը։ Այդ ակումբին անդամները կը գումարուին Պրիւսէլի Ռավէնշթայն գեղեցիկ օդէլին մէջ, ուր ստէպ հրապարակասուութիւններ տեղի կ'ունենան։ Վերջերս խօսեցաւ երիտասարդ վաստաբան մը Պ. Հալօ որ գովեց Ափրիկէի մէջ Ֆրանսական թեւարկութեան առաջ բերած մեծամեծ արդիւնքները՝ ճարտար քաղաքականութեան մը շնորհիւ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՓԻՐԻՂԷ.—Օկատէն Սոմալիները որոնք երկու տարիէ ի վեր ապստամբած էին Ափրիկէի արեւելեան ծովեզերքի անգլիական իշխանութեանց դէմ, հնազանդութիւն յայտներ են։ Զանզիպարի անգլիական ընդհանուր հիւպատոսը արձակուրդով Անգլիա ուղեւորած միջոցին ձեռք բերեր է այդ յաջողութիւնը։ Հիւպատոսը վերջերս Քիսմայուէն դարձեր է Պէնսարիի ծովեզերքին գլխաւոր ցեղապետներէն մէկուն հետ, որ հնազանդութիւն յայտնելու եկեր է, անգլիական կառավարութենէն թոշակ մը ընդունելով իբր գրաւական իր ապագայ հաւատարմութեան։ Կ'ըսուի թէ Սոմալիի ցեղերուն այն զանազան ստորաբաժանումները որոնք նուազայի եզերքին վրայ բանակած են, բազմաթիւ պետեր ունին և թէ սոնց ամէնքն ալ Անգլիոյ կուսակից չեն։ Ինչ որ ալ ըլլայ, Օկատէններու այս առժամեայ խաղաղեցումը յաջողութիւն մըն է անգլիական ընդհանուր հիւպատոսին համար որ թէեւ այդ կողմերուն մէջ չէ կրցած իր բազմաթիւ ծրագիրները գործադրել, սակայն եռանդով, թէեւ նուազ յաջողութեամբ, ծառայած է Անգլիոյ երկրակալութեան քաղաքականութեանը։ Հիւպատոսը, Անգլիա ուղեւորած միջոցին, պիտի այցելի Լուրէնսօ-Մարքէզը, Տէլկոայի ծովածոցին մէջ, և Եռհանէսպուրկը։

ՍԱՄՈԱ.—Արիայէն ապրիլ 27 թուականով կը հեռագրեն Պէրլինի Վոլֆ գործակալութեան թէ Մաթաֆա, նկատելով որ Անգլիոյ, Ամերիկայի ու Գերմանիոյ գոնիսէրները մտերս հոն պիտի ժամանեն, ընդուներ է անգլիական ու ամերիկեան մարտանաւերու հրամանատարներուն առաջարկած զինադուլը։ Մաթաֆա իր մարդերով քաշուեր է որոշուած գիծէ մը անդին։

ԱՆԳԼԻԱ ԶԻՆՈՒ ՄԷՋ.—Բէքինէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ տեղւոյն անգլիական դեսպանատան գործակատարը պաշտօնապէս ծանուցեր է Զինու արտաքին գործոց Խորհուրդին թէ Անգլիա կատարեալ գոհացում կը պահանջէ Քանթոնի փոխարքային և կառավարական պաշտօնեաներուն ընթացքին համար, որոնք թոյլ տուած էին համազգեստ կրող չինական զինուորներուն Քաօ-Լուսկի մէջ յարձակիլ անգլիացիներու վրայ։

ԼՈՆՏՈՆԻ ռուս դեսպան Պառոն տը Սթալ, որ Բեռլինէն կը գտնուի, հինգշաբթի օրը Զարին ներկայացեր է։

ԱՆԳԼԻՈՅ Վիքթորիա թագուհին որ Նիսէն ճամբայ ելած էր, հինգշաբթի Շէրպուրգ հասնելով հոն կեցեր է օդին դէշութեանը պատճառով։

ՏՐԻՇԹԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Թան կ'ըսէ թէ դատական նախարար Պ. Լբլուէ յայտարարեր է նոյն լրագրին մէկ խմբագրին որ վճռարեկ ատեանը եթէ մերժէ Տրէյֆիւսի գործին վերադառնումը, կառավարութիւնը ան ատեն պիտի քննէ զինուորական ատեանին վճիռը չնչելու խնդիրը։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՀԱՊԵՇԱՍԱՆ.—Իտալիոյ պահանջումովը Մէնէլիք վերցուցեր է իտալեահպէշական պայմանագրութեան այն յօդուածը թէ Իտալիա պէտք է Հապէշստանի թողու Երիթրէի իր գաղթավայրը, երբ հեռանայ այդ տեղէն։

ՓԻԼԻՊՊԵՆՆԵՐԸ.—Մանիլայէն ապրիլ 30 թուականով կը հեռագրեն թէ Փիլիպպէնց պատուիրակները առջի օրը Օթիս զօրավարին հետ իրենց կատարած բանակցութեանը միջոցին ըսեր են թէ Անթոնիո Լունա զօրավարը կատարեալ ընդնած է իր բանակին պարտուած ըլլալը, բայց չի կրնար անձնատուութեան վրայ բանակցել, առանց առնելու հաւանութիւնը Փիլիպպէնց ազգային ժողովին։ Երկրորդ բանակցութիւն մըն ալ նոյն օրը տեղի ունեցեր է։ Օթիս զօրավարին հետ ներկայ գտնուեր են նաեւ Տիուէյ ծովակալը և ամերիկեան քաղաքային յանձնաժողովին նախագահը տքթ. Շուրման։ Փիլիպպէնց պատուիրակը կրկներ է Լունա զօրավարին առաջարկութիւնը որ է զինադուլ կնքել մինչեւ որ ազգային ժողովը գումարուելով վերջնական որոշում մը տայ։ Օթիս զօրավարը նորէն ըսեր է թէ այդ տեսակ հիմերու վրայ զինադուլ կնքելու մասին արտօնութիւն չունի։ Պատուիրակը փափաք յայտներ է առանձին տեսակցիլ տքթ. Շուրմանի հետ։ Պատուիրակին խնդիրքը ընդունուելով տեսակցութիւնը տեղի ունեցեր և երկու ժամ տեւեր է։ Փիլիպպէնց ներկայացուցիչը նորէն պնդեր է տքթ. Շուրմանի մօտ թշնամութեանց դադարման համար, ըսելով որ այդ կերպով բնիկներուն արձանապատուութեան գոհացում պիտի տրուի։ Տքթ. Շուրման պատասխաներ է թէ ապստամբները պէտք է անմիջապէս զէնքերնին վար դնեն և աշխատակցին ամերիկացի քաղաքային պատուիրակներուն՝ սահմանադրութիւն մը և կառավարական ձեւ մը հաստատելու համար։ Տքթ. Շուրման յանձնարարեր է պատուիրակին որ այդ իմաստով գիր մը ղրկէ Ակուինալդոյի, բայց պատուիրակը չէ ընդուներ։ Ասոր վրայ Փիլիպպէնց պատուիրակները վերջնապէս հեռացեր են ամերիկեան բանակեցէն, իրենց պաշտօնին արդիւնքը տեղեկագրելու Անթոնիո Լունա զօրավարին։

ՍՊԱՆԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.—Մատրիտէն առնուած տեղեկութիւններու նայելով, նախարարապետ Պ. Սիլվէլա կարգ մը գժուարութիւններու առջեւ կը գտնուի։ Պատերազմական նախարար Բոլավիէհա զօրավարը, Խորհրդարանին մէջ ունեցած մեծամասնութեանը գիտակից, կ'աշխատի որ քանի մը կարեւոր խնդիրներու մէջ իր ձայնը գերակշիռ ըլլայ նախարարապետին ձայնէն։ Զօրավարը կը ջանայ նաեւ որ կառավարութեան ծրագրին մէջ ըլլան նաեւ՝ քանի մը ամիս առաջ նախարարութեան կողմէ հրատարակուած յայտարարութեամբ յանձն առնուած բարենորոգումները։ Կ'ըսուի թէ զօրավարը որոշած է խնդիրը ներկայացնել նախարարաց Խորհուրդի այն նիստին մէջ, ուր պիտի քննուի նոր Խորհրդարանին բացման առթիւ խնամակալ-թագուհին խօսելիք ճառը։ Միւս կողմէ քաղաքացի երեսփոխան Պ. Տիւրան ի Պասի անհաշտ ընթացքն ալ կրնայ տագնապ մը առաջ բերել։ Պ. Սիլվէլա, որ անձնական բարձր արժանիք մը ունի, պիտի կրնայ յաջողիլ թէ՝ իր կամքը պաշտօնակիցներուն յարգել տալու կորովը ունենայ, բայց դժգոհութեան նշանները ըսկսած են պահպանողականներուն մէջ որոնք տհաճութեամբ կը տեսնեն այն անդրաւեռնական գոյնը որ կ'երեւայ նախարարութեան զանազան որոշումներուն մէջ։ Այս բոլոր պարագաները Պ. Սիլվէլայի առջեւ դժուարութիւններ կը յարուցանեն որոնք հեռզհետէ պիտի աւելնան, որչափ մտնենայ նոր Խորհրդարանին բացումը։ Մարթինէզ Քամպոս մարքէզը, ընդունելի առաջ Ներկայութեան ատենապետութեան պաշտօնը, որ իրեն կ'առաջարկուի, պիտի փափաքի գիտնալ թէ նախարարութիւնը պիտի ուզէ՞ ձեռք առնել կարգ մը օրինագիծներ։ Մարքէզը թէև պահպանողականց զանազան մասերուն միացմանը ընդդիմացած չէր, սակայն երկիւղ յայտնած էր այն ծանր անպատեհութեանց վրայ որոնք պիտի կրնային առաջ գալ միութեան ծրագրին զանազան կէտերէն։

ԲԱՐԻՆԶԷՆ կը հեռագրեն թէ խորհրդարանական այն յանձնաժողովը որ պաշտօնի անգլեւփրանսական համաձայնութիւնը քննելու, անոր վաւերացմանը համար նպաստաւոր որոշում պիտի տայ։

ՌՈՒՍԻԱ ԾԱՁՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ.—Ռուս կառավարութիւնը երկու միլիոն ռուպլի կը ծախսէ բարեկարգելու սիպերիական Ալէքսանդրովսքի նաւահանգիստը, որպէս զի չինական ջուրերու իր մարտանաւերը կարենան ձմրան ատեն, առանց դիմելու անգլիական ու ճաբոնական նաւահանգիստներուն։

—Բէքինի ռուսական ու ֆրանսական դեսպանները Զինու արտաքին գործոց Խորհուրդին բողոքեր են արտօնութեանց ու է նոր ընդարձակման դէմ և յարեր են որ իրենց բողոքները ետ պիտի առնեն եթէ անգլիացիները ու ամերիկացիները ետ առնեն՝ Ֆրանսայի պահանջած նոր արտօնութիւններուն դէմ իրենց ըրած բողոքները։

ՊԷԼՃԻՔՅՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ.—Պրիւսէլէն առնուած լուրերու նայելով Պէլճիքայի թագաւորը հիւսիսային Ամերիկայի մէջ քանի մը ամսուան ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՆԱԽԱՏՈՐԸ.—Բոլայէն կը գրեն մայիս 2 թուականով թէ Ֆրանց Եոսէֆի կայսրը վաւերացուցեր է ամառուան նաւաբաժնի մը կազմութիւնը որուն հրամանատար կարգուեր է դեր-ծովակալ Պառոն Մինուիթլը։ Այդ նաւաբաժինը պիտի բաղկանայ երկու խումբէ, որոնց առաջինը զրահաւորեր։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՀԻՒՊԱՏՈՍՆԵՐԸ.—Գերմանիոյ կառավարութիւնը կ'ուսումնասիրէ իր հիւպատոսներուն վերակազմութեան ծրագիրը։ Աւելի նկատողութեան առնուած է հիւպատոսարանաց մէջ առեւտրական ճիւղին ոյժ տալու խնդիրը, որուն համար կամ առեւտրական կցորդներ պիտի կարգուին և կամ հիւպատոսութիւններ աւելի վճառական ներու պիտի յանձնուին՝ դատական պաշտօնեաներ աջակից տալով անոնց։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՍԵՐԳԻԱ.— Պէլկրատի ռուս դեսպանատան գործակատար Պ. Մանսուրով, Պէլկրատ վերադառնալով պաշտօնին ձեռնարկեր է։

ՖԻԼԷՆ կը հեռագրեն թէ եօթը մարտանաւէ բաղկացած գերմանական նաւաբաժին մը երկուշաբթի օրը Լիզպոնա ուղեւորեր է։

—Հաուզա նոր մեծ յածաւորակը այս ամառ Մայրագոյն Արեւելք պիտի ուղեւորի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Աթէնքէն հինգշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ առջի իրիկունը երկրաշարժի նոր ցնցումներ զգացուեր են Պեղոպոնէսի հարաւային արեւմտեան կողմը։ Լիկուտիթա քաղաքը մեծապէս վնասուեր է։ Շատ մը տուներ փլեր կամ ճեղքուեր են։

ՀԵՌԻՒՆ ՀԱՒԵՐՆԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԷՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին նոյն մզկիթը գնաց հանդիսաւոր կերպով և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ֆրանսական դեսպանը ու կինը, Ռուսիոյ դեսպանատան գործակատարը ու Ա. Թարգմանը, Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին անդամ Սըր. Ա. Պարթլէթ և երկու հարիւրէ աւելի զբօսաշրջիկներ։ Ներկաներէ ոմանք սեղեկապետ էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ թէյ, սուրճ, սիկառէթ, լեմոնատ, և այլն հրամցուեցան հիւրանոցը գտնուող օտարազգիներուն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՈՑՈՒՄ.— Վերէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Ֆրանսայի դեսպան Պ. Քոնսթան և յետոյ Ռուսիոյ գործակատար Պ. Զէրպաչէվ պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։

ԽՐՏԵԼԷԶ.—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, երէկ Կ. Պոլսոյ բոլոր զօրանոցներուն մէջ Խրտելէզի առթիւ գանուելիմս, բիլա ու հէլվա տրուեցաւ բոլոր զօրքերուն՝ որոնք «Բատիշահիմը չօք եաշա» գոչեցին։ Տրուած կերակուրներուն նմոյշները նախապէս Վեհ. Սուլթանին մատուցուած ըլլալով Ն. Վեհափառութեան գոհունակութեանը արժանացան։ Վեհ. Սուլթանը դրամական պարգեւներ շնորհեց՝ այդ կերակուրները կայս. պալատ տանող սպաներուն և զինուորներուն։

ՌՈՒՍԻՈՅ Ալէքսանդր Ֆէոտորովնա կայսրուհւոյն տօնախմբութեանը առթիւ, առջի օրը Ռուսիոյ դեսպանատան մէջ կատարուած գոհաբանական աղօթքին ներկայ գտնուեցաւ նաեւ Ցունաց պատրիարքական փոխանորդը ուրիշ կղերականի մը հետ։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը դեսպանատան գրասենեակը Պ. Զէրպաչէվի ընդունեց ներկաներուն շնորհաւորութիւնները։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Երրկիոս Թագաւորին անուան տօնախմբութեանը առթիւ երէկ առտու գոհաբանական հանդիսաւոր աղօթքներ կատարուեցան Բերայի Բանայիա եկեղեցիին մէջ։ Բերայի եպիսկ. Տ. Դրամանկլի պատարագ մատոյց։ Ներկայ էին հելլէն դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը, ռուսական դեսպանատան Բ. քարտուղար Պ. Քուսաչէվ, հելլէն դեսպանատան ուրիշ պատասխանին պաշտօնեաները, Ցունաց պատրիարքական փոխանորդը և հելլէն գաղթականութեան երեւելիները։ Եկեղեցիին մէջ միայն հրաւիրեալները կ'ընդունուէին, որովհետեւ բազմութիւնը խիստ շատ էր։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը թէ՛ եկեղեցիին մէջ և թէ՛ դուրսը ժողովուրդը քանի անգամ «զիթօ՛» գոչեց։ Դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը դեսպանատան մէջ շնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց։ Դեսպանատան սրահին մէջ չքաւեղան մը պատրաստուած էր։ Բաժակներ պարպուեցան Երրկիոս Թագաւորին ու արքայական գերդաստանին և Ռուսիոյ Զարաւէւոյն կենացը որուն տօնախմբութիւնն էր։ Դեսպանատան առջեւ խռնուած հելլէնացիները «զիթօ՛» կը գոչէին Երրկիոս Թագաւորին, Օլկա Թագուհիին, Ռուսիոյ Կայսեր, Ցունաց Ս. Պատրիարքին և հելլէն դեսպանին համար։ Իշխանը պատշգամը ելլելով շնորհակալութիւն յայտնեց հելլէնացիներուն, խոստանալով Երրկիոս Թագաւորին մատուցանել անոնց բարեմաղթութիւնները։

—Ռուս դեսպանատան ներկայացուցիչ Բ. քարտուղար Պ. Քուսաչէ

ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐ ԳՏՆՈՒՈՂ ՕՍՄ. ՀԸՊԱՏԿՆԵՐԸ.—Զեռնհասա իշխանութիւնը հրահանգ ուղղելով ամէն կողմ, ծանոյց թէ այն անձերը որոնք բուն իսկ օսմ. հպատակ ըլլալով հանդերձ, հպատակութեանց կանոնագրին հրատարակութենէն ետքը վաճառականութեան համար օտար երկիրներ գացած, ժամանակ մը հոն մընացած և նոյն կանոնագրին տրամադրութեան համաձայն իրենց հպատակութիւնը չեն կրցած թողուլ, երբ նորէն Թուրքիա դառնան և իբրեւ օտար հպատակ իրենց բնավայրին մէջ հաստատուիլ ուզեն, պէտք է անմիջապէս վերադարձուին այն տեղերը ուրկէ եկած են։ Արտաքին գործոց նախարարութիւնն ալ օտար դեսպաններուն մօտ հարկ եղած ձեռնարկը ըրաւ որպէս զի այս տեսակ պարագաներու մէջ օտար հիւպատոսները դաշնագրութեանց և կանոններու հակառակող դիմումներ չընեն։

Բ. ԴՈՒՌԻ ծանոյց ձեռնհասա պաշտօնատուններուն թէ Ռէժիի պաշտօնեաները եթէ մաքսանենգեր ձերբակալելու համար կառավարութեան աջակցութիւնը ուզեն, պէտք է օրէնքին շրջանակին մէջ հարկ եղած դիւրութիւնը ընծայել, որովհետեւ տէրութիւնն ալ շահակից է Ռէժիին։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐ.— Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը Մեծ-Եպարքոսին մատոյց՝ Գոնեայէն Պաղտատ ու Պասրա երկաթուղի մը շինելու համար Պ. Քոթարի խնդրած մենաշնորհին թուղթերը։ Պ. Քոթար խնդրած է նաւահանգիստներ շինել գիծին անցնելիք տեղերու գետեզերքները ու ծովեզերքները. բայց այդ խնդիրքը բարեփոխուած է. միայն Պասրայի ու Իսքէնտէրունի առջեւ նաւահանգիստ պիտի շինէ։

ԿԱՐԻՐ ՇՈՎԻ փարոսներու խնդրին համար կատարուած բանակցութիւնները, ինչպէս ծանուցուեցաւ, աւարտելու վրայ են։ Նոր դրուելիք փարոսները չորս հատ են։ Ծովային նախարարութեան եւ փարոսներու վարչութեան միջեւ այդ առթիւ բանակցութիւն կատարուած է։ Հիմա Բ. Դրան և օտար դեսպանատուններուն միջեւ բանակցութիւն կը կատարուի՝ փարոսներէն առնուելիք տուրքերուն համար։

ԸՆԴՈՒՆՈՒԵԱՑ ՀԵՌԱԳՐԱԹԵԼ.— Թայմզի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ իր լրագրին թէ կայս. կառավարութիւնը ծանուցեր է անգլիական ընդհանուր հեռագրաթելերու Ընկերութեան թէ Անատոլուի երկաթուղիներու տնօրէն տոքթ. Զանտերը մինչեւ նորոյ տրուած է Կ. Պոլսոյ և Բէյօսթէնտէի միջեւ ընդհանուր հեռագրաթել մը հաստատելու համար։ Այս զեկոյցին պատճառը սա է թէ կայս. կառավարութեան և անգլիական Ընկերութեան միջեւ կնքուած պայմանագրութեան համաձայն, օսմ. կառավարութիւնը իր նաւահանգիստներուն և ուրիշ նաւահանգիստներու միջեւ ընդհանուր հեռագրաթել մը հաստատելու համար պէտք է երկու ամիս առաջ իմաց տայ անգլիական Ընկերութեան։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՆԵՐ.—Վերջերս Գոնեայի նահանգին մէջ անձրեւ տեղացած ըլլալով, հունձքի առատութիւն մը կը գուշակուի։

ԶԲՕՍԱԿԱՆ ՊՏՈՒՏՆԵՐ. — Անգլիոյ դեսպանը ու դեսպանուհին երէկ Բեաղրտխանէ գացին երեքշաբաթի նաւակով։

—Ֆրանսական դեսպանը երէկ կղզիներու կողմը գնաց զբօսական պտոյտի համար։

ՌԵԱԼԻՏԻԱՆԷԻ ՈՃԻՐԸ. — Ոստիկանութիւնը իմանալով որ սպանեալ Էսէֆմ ոճրին օրը Զիեա ու Իպրահիմ անուն մարդոց հետ մինչեւ իրիկուն խմեր է, խուզարկութիւն կը կատարէ զանոնք գտնելու համար։ Կ'ըսուի թէ ոճրին շարժառիթ եղած է տղու մը նկատմամբ ծագած կռիւ մը։

ՌՕՍԻԱ ապահովագրական Ընկերութեան Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Արտաչէս էֆ. Հիւրմիւզ այսօր Սէլանիկ կ'ուղեւորի, ընկերութեան վերաբերող գործերու կարգադրութեան համար։

ԲԵՐԱՆԻ ՍԻՌԻԸ իր ներկայացումները աւարտելու մօտ է։ Այս գիշերուան համար գեղեցիկ ներկայացում մը կազմակերպուած է Օր. Բիչուանթոնիի կողմէ։ Ամէն կին որ էրիկ մարդու մը ընկերացած ըլլայ, ձրի մուտք պիտի ունենայ, և մուտքի իւրաքանչիւր տոմակ իրաւունք պիտի տայ մասնակցելու վիճակահանութեան մը՝ որուն առարկան է ձի մը։

Վաղը ցորեկ, վերջին մադիճն և վաղը դիշեր վերջընթեր երեկոյթ։

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
«ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ»
ԹՐԻԷՍՏԷ

Պատիւ ունինք արդոյ Հայ Վաճառականաց ծանուցանել թէ Վաճառատուն մը բացած ենք քաղաքս ի Թրիեստ, զբաղելու համար յանձնակատարութեամբ (fo-միխոնոով) ներածմամբ և արտածմամբ այն ապրանքներու (բացի աղիքէ) որոնք մանաւանդ Թուրքիոյ յատուկ են։

Յանձնարարողէջով վաճառուելու համար ղրկուած ապրանքներուդ փոխարէ մինչեւ 50—60 առ 100 կարելի է մեր վրայ փոխանակագիր քաշել։

Աւստրոյ և Գերմանիոյ գործարանաց (ֆապրիքաներու) և Վաճառատանց տրուելիք յանձնարարութիւնք յոյժ դիւրամատչելի պայմաններով յանձն կ'առնուին։

Թղթակցութիւնք՝ հայերէն, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն, գերմաներէն, իտալերէն և յունարէն։

Ձերմակեան Թումեան
«Բեւեւեան Գրասենեակ»

Djermakian Toumayan «Oriantal» Trieste	325 2—2

Հասցէ հեռագրի «Oriental, Trieste»

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, իր հետ ունենալով Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեանը, այսօր Շէյխ-իւլ-Իսլամի Դուռը կ'երթայ, տեսակցութիւն մը ունենալու Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտիին հետ։

—Ցունաց Ամեն. Պատրիարքը՝ Տ. Կոստանդիանոս, բարձրաստիճան եկեղեցականներու և աշխարհական ժողովականներու ընկերակցութեամբ երէկ ժամը եօթուկէսին փոխադարձ այցելութեան եւ Զատկի շնորհաւորութեան եկաւ Ամեն. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարք Հօր։ Ն. Սրբազնութեան կ'ընկերանային Ամասիոյ, Գարաֆիրէիի ու Կիւմիւշխանէի մետրոպոլիտները և Խան ժողովի անդամներէն Վասիլաքի Էֆէնտի, Կոստանթինի և Գուբաս էֆէնտիները, գործակատար Անտոնաքի էֆ., Սինօդի ընդհանուր քարտուղար Տ. Թոթիոս, ինչպէս նաեւ Տիմիդրիոս էֆ. Զօլաքիտէս։

Տ. Աղան և Տ. Գնէլ վարդապետները Պատրիարքարանի դռնէն դիմաւորելով Ցունաց Ս. Պատրիարքը՝ թեւերը մտան ու վերի յարկը առաջնորդեցին որուն սանդուխին գլուխը կը սպասէին Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոս, եւ Տ. Յովսէփ Այվազեան, Տ. Յովհաննէս Արշարունի, Տ. Արիստակէս Վանքեան և Տ. Սահակ Բագրեւանդեան վարդապետները։ Մեր Ս. Պատրիարքը ընդունելութեան սրահին դուռնէն ընդունեց Տ. Կոստանդիանոս Ս. Պատրիարքը որուն հետ ողջագուրեցին իրար։ Բայ ի Փոխանորդ Սրբազանէն, Կրօնական ժողովի միակ անդամ մը ներկայ էր՝ Տ. Գաբրիէլ քահանայ Խանեան. իսկ Քաղաքական ժողովին կողմէ Տիգրան էֆ. Նուսուքեան և Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան։

Ցունաց Ս. Պատրիարքը Զատկի շնորհաւորութիւններ ու մաղթանքներ ուղղեց մեր Ս. Պատրիարք Հօր, որմէ ետքը հայ և յոյն եկեղեցականներուն և աշխարհականներուն փոխադարձ ներկայացումը տեղի ունեցաւ։ Տ. Կոստանդիանոս Պատրիարքը յուսարէն լեզուով շնորհաւորութիւններ ուղղեց նաեւ մեր եկեղեցական Հայց և աշխարհական ժողովականներուն։ Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհակալութիւն յայտնեց հայերէն լեզուաւ։ Թարգմանի պաշտօնը կը կատարէր Զօլաքիտէս էֆ։ Ցետոյ, Ցունաց Ս. Պատրիարքը փրանսերէն լեզուով դիմելով հանդիսակցութիւն և խնդակցութիւն յայտնեց Օրմանեան Ս. Պատրիարքին՝ Զատկի և Ծնունդի տօներուն առթիւ Պատրիարքներուն անձամբ այցելութեան այս քրիստոնէավայել սովորութիւնը հաստատած ըլլալուն համար։ Խօսակցութիւնը դարձաւ նաեւ մեր Պատրիարքարանի չէնքին հնութեանը ու նորոգութեան պէտքին վրայ։

Ցետոյ, երկու Պատրիարքները կէս ժամէ աւելի փրանսերէն լեզուով առանձին խօսակցեցան մտերմաբար. այդ միջոցին յոյն մետրոպոլիտները ու ժողովականներն ալ կը տեսակցէին մեր եկեղեցականներուն ու աշխարհականներուն հետ։

Ժամ 8 ½ին մօտ, Տ. Կոստանդիանոս Ս. Պատրիարքը հրաժեշտ առաւ մեր Ս. Պատրիարքէն՝ շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեանը համար։ Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքը Ն. Սրբազնութեան ընկերացաւ մինչեւ սանդուխին գլուխը ուր երկրորդ ողջագուրեցին իրար։

Ցետոյ, Ցունաց Ս. Պատրիարքը հանդիսաւոր թափորով առաջնորդուեցաւ Մայր եկեղեցի որ չքեղապէս լուսաւորուած էր և երկաթ ժողովրդեան խուռն բազմութեամբ լեցուած։ Տ. Կոստանդիանոս՝ վարդապետներու և քահանաներու առաջնորդութեամբ սեղանը եկաւ, ուր աղօթելէ ետքը, ժողովրդեան դառնալով յունարէն լեզուաւ հետեւեալ բանախօսութիւնը արտասանեց զոր հայերէնի թարգմանեց Զօլաքիտէս էֆ։

«Ցանուն ի մեռելոց յարուցեալ Տեառն օրհնելով զձեզ աստուածային շնորհիւ հայազգի եղբարս մեր, ես՝ ողորմութեամբն Աստուծոյ ձեր Օրթոտոքս եղբարց Պատրիարքը՝ կը խնդակցիմ հայրաբար որ այս տարի եւս արժանացոյց զմեզ հասանիլ լուսափայլ և փրկաւէտ Յարութեան Ս. տօնը տօնելու, և կենսակիր գերեզմանէն մեզ իւրաքանչիւրին համար նախասահմանեալ նոր ուժն ու կարողութիւնը քաղելու ի Տեառնէ, որ ունի զիշխանութիւն կենաց և մահու։ Ճշմարիտ քրիստոնեայք, որո՛նք ուսած են աստուածամարդ Փրկչէն, նորա աստուածաշունչ առաքեալներէն և ի հաւանս սրբոյ Եկեղեցւոյն, որ այս աշխարհիս մէջ նեղեալ և պանդուխտ են, չուներնալով աստ Մայրն բնակութիւն, խնդրելով սակայն զհանդերձեալն, բնաւ իրաւունք չունին իրենց ի վերայ երկրի ուղղոյն մէջ հանդիպած դժնդակ պարագաներէ տրտնջալու, որպէս երբեմն կը գործէին նախնի Սերայեցիք յանապատի, անհամբերութեամբ ուղելով որոշեալ ժամանակէն առաջ ունենալ աւետեաց Երկիրը, և ոչ կրօնական սադրանքներէն, խաբուելով մոլորին և երկմտին ընդդէմ աստուածային նախախնամութեան, որ զամենայն ինչ գերիմաստ եղանակաւ կը տրնորինէ մեզ, վասն զի Քրիստոսն մեր կանխաւ ըսաւ իր առաքելոց. «Ցաշխարհի աստ նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջալերացարուք, զի ես յաղթեցի աշխարհի։»

«Աստուած, Հայ եղբարք, որ հաճեցաւ մեզ քրիստոնեայ ծնանիլ, և ունեցաւ Փրկիչ որ վասն մերոյ փրկութեան մարմնացաւ, չարչարեցաւ, թաղեցաւ, սակայն յարեաւ ի մեռելոց, որպէս զի յարուցանէ զմեզ նախահայրական անկմանէն, կ'առաջնորդէ մեզ անտեսանելի անապատային կեանքէն, ի ճշմարիտ երկիրն Աւետեաց ի վերին Երուսաղէմ, ուր ընդունելի ենմիայն անոնք որոնք ի ձեռն սրբոյ միտութեան վերածնեալ են ի Քրիստոս, որոնք մերկացած են հին մարդն հանդերձ նորա գործերով, և աստուածահաճոյ սիրով սիրած են զմիմեանս և ի վերայ երկրիս մարդասիրաբար կենցաղավարած են։ Այսպիսի կեանք կը մաղթեմ ձեզ, մեզ սիրելի հայազգի եղբարք, այս սուրբ տաճարին նուիրական բեմէն։ Ցիշեցէք միշտ բարեպաշտաբար զՊրիստոս Ցիսուս յարուցեալ ի մեռելոց, և անշէջ պահեցէք բարեպաշտութեան փայլն, որպէս կը պատուիրէ իր վերջին հովուական շրջաբերականին մէջ Ն. Սրբազնութիւն ի Քրիստոս սիրեցեալ եղբայրն մեր Պատրիարք Հայոց Տ. Տ. Մաղաքիա։ Սիրոյ հուրը միշտ վառ պահեցէք թէ՛ առ միմեանս, և թէ մեզ, որ կը սիրենք զձեզ եղբայրական սիրով։

«Եւ Աստուած խաղաղութեան որ եհան ի մեռելոց զհովիւն հօտից, զմեծն արեամբ յաւետենական ուխտին, զտէրն մեր Ցիսուս, հաստատեսցէ զձեզ ի գործս բարութեան, առնել զկամս նորա և արասցէ ի Ձեզ զհաճոյսն առաջի իւր ի ձեռն Ցիսուսի Քրիստոսի։

«Այսպէս, թէ՛ ի մեռելոց յարուցեալ Փրկիչն մեր արժանաւորապէս կը պատուենք և կը մեծարենք, թէ՛ երկու եկեղեցեաց հաճարիտ շահերը կը պաշտպանենք և կը յառաջացնենք, և թէ՛ աւետեալ բարեաց վայելման յոյսը կ'ունենանք յաւուրն վարձատրութեան։

«Սակայն դեռ իրարմէ չբաժնուած՝ աղօթենք վասն երկարակեցութեան հպատակասէր Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Արքային մերոյ, որոյ սրտին ներշնչէ բարձրեալն բարիկամացողութիւն Իր հովանաւորութեան ներքեւ եղող հպատակաց համար։ «Զի խաղաղութեամբ և հանդարտութեամբ վարեսցուք զզկեանս մեր ամենայն աստուածապաշտութեամբ և սրբութեամբ, ամէն։»

Ցաւարտ բանախօսութեան, Տ. Կոստանդիանոս Պատրիարքը և իրեն ընկերացող եկեղեցականներն ու աշխարհականները Թափօրով առաջնորդուեցան Մայր եկեղեցւոյ դուռը ուրկէ կառք նստելով Պալըքլը գացին, որուն տօնախմբութիւնն էր երէկ։

—Պրուսայի և Ռոտոսթոյի Առաջնորդները որոնց մայրաքաղաքս գալը ծանուցինք երէկ, յառաջիկայ երկուշաբթի կը մեկնին՝ Պաթումի ճամբով Էջմիածին ուղեւորելու համար։

—Կը լսենք թէ Կրօնական ժողովը իր յառաջիկայ երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ պիտի զբաղի այն երեք վարդապետներուն խնդրովը որոնք մերժած էին Զատկի տօներուն համար իրենց առաջարկուած առաջնորդութեան պաշտօնները։ Այս վարդապետներն են, Տ. Մեսրոպ Ճերմակեան՝ Պալաթիոյ եկեղեցւոյն համար, Տ. Ցուսիկ Էսմէրեան՝ Պոյաճըգիւղի եկեղեցւոյն համար և Տ. Յովհաննէս Հուրիկեան Թոփգապուի համար։ Կրօնական ժողովը բացատրութիւն պիտի պահանջէ ասոնց մերժման պատճառներուն վրայ։

—Պիթլիսի մեր թղթակիցը հետեւեալ լուրերը կը հաղորդէ մեզ ապրիլ 12 թուականով.

«Ս. Պատրիարք Հօր կոնդակը, ի մասին մեր Ս Հայց դաւանանքին, կարդացուեցաւ երէկ, կիրակի, քաղքիս բոլոր եկեղեցիներուն մէջ ի ներկայութեան բարեպաշտ ժողովրդեան խուռն բազմութեան մը։ Առաջն. Փոխանորդ Հայրը Կարմրակի եկեղեցիին մէջ գեղեցիկ քարոզ մը խօսելով, դիւրըմբռնելի ոճով մը բացատրեց Պատրիարքական կոնդակին իմաստը։

«Քաղքիս Ամերիկացի միսիոնար Մր. Քօլի ձեռամբ 300 ազգատ ընտանիքի հաց բաժնուիլը յայտնած էի ասիկ առաջ։ Հաւատի աղբիւրէ ստուգած եմ որ նպաստընկալ ընտանիքներուն թիւը այժմ 450ի բարձրացած է որոնց 267ը գաղթական (եկիր) և մնացեալ 183ը քաղաքացի եւ շրջակայ գեղջուկ ընտանիքներ են։ Ցաւալի է ըսել որ Պիթլիսի կարող դասակարգը տակաւին գործնական զոհողութիւն մը չըրաւ տեղւոյս կարօտեալներուն համար։ Այս անտարբերութեան բնական հետեւանքը սա՛ եղած է որ նիթական կարօտութիւնները չեն մեղմանար ու Պիթլիսցիները կարծես ինքզինքնին բարեգործական ամէն պարտականութենէ զերծ համարելով՝ վարժուած են լոկ Պատրիարքարանի և ուրիշ նպաստներու։

«Շարթուս Ազգ. Պատրիարքարանէ յիսուն օսմ. ոսկի հասաւ Պիթլիսի կարօտեալներուն։ Առաջ. Փոխանորդ Հայրը մտադիր է, ինչպէս կ'ըսուի, այդ գումարին 3/4ը յատկացնել գիւղացի աղքատներու։

«Կիւլպէնկեան եղբայրները ի խնդրոյ Հոգաբարձութեան՝ բարեհաճած էին մարդասիրաբար նիթական օգնութիւն մը ընձեռել Խնդրակատարի Որբանոցին, նը-ուիրելով 15 օսմ. ոսկի։ Հոգաբարձութիւնը առանձին գրով իր շնորհակալութիւնը, շարթուս թղթատարով, յայտնելէ զատ, Խնդրակատարի վանքին մէջ, ի ներկայութեան սաներուն, որբանոցին պաշտօնէութեան և մէկ քանի պատուաւոր աղգայնոց՝ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել տուաւ Կիւլպէնկեան բարեհամբաւ դերդաստանի հանդուցեալոց ի յիշատակ։»

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Մայիս 3ի թերթէրէն)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Լորտ Սոլզպէրի անգլեւռուսական համաձայնութեան վրայ Լորտերու ժողովին մէջ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ, Լորտ Քիմպըլիի պատասխանելով.

«Շատ վստահ չեմ թէ այդ խնդրին վրայ խօսելով մի գուցէ ռուս կառավարութեան բաղձանքին համաձայն գործած ըլլամ. բայց պայմանագրութեան բնագիրը հասնելուն պէս ժողովիդ պիտի հաղորդեմ։ Այդ համաձայնութիւնը կը վերաբերի Զինու մէջ մեր գործունէութեան ասպարէզին պատկանող երկաթուղիներուն։ Անգլիա յանձն կ'առնէ չձեռնարկել և անգլիացիները կամ ուրիշ ազգի պատկանողները չքաջալերել ձեռնարկելու ոնէ երկաթուղի շինութեան՝ Մեծ Պարիսպին հիւսիսային կողմը։ Ռուսիա ալ նոյն յանձնառութիւնը կ'ընէ Եանկ-Զէ-Քեանկի համար։ Կարգ մը մանրամասն տրամադրութիւններ ալ կան Նիու-Զուանկի մէջ շինուելիք երկաթուղիին համար, որուն նկատմամբ այնչափ վէճեր տեղի ունեցան։ Շատ կը բաղձամ որ չափէն աւելի կարեւորութիւն տալու երեւոյթ մը չունենամ համաձայնութեան մասնաւոր տրամադրութիւններուն։ բայց բնականաբար մեծ կարեւորութիւն կուտամ այդ համաձայնութեան ստորագրուելուն, վասն զի ինծի այնպէս կ'երեւայ թէ երկու կառավարութեանց միջեւ բարի զգացումներու նշան է, ինչ որ խիստ շահաւոր է։ Ամէնէն աւելի բաղձալի է նաեւ որ այդ լաւ զգացումները մեծնան հետզհետէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ։ Այդ համաձայնութիւնը սա արժէքը պիտի ունենայ որ պիտի արգիլէ աշխարհի այդ հեռաւոր մասին մէջ երկու կառավարութեանց միջեւ ընդհարումի մը կարելիութիւնը։ Ուրեմն երկար ատեն համար ապագայ համաձայնութեան մը գրաւականն է։ Վստահ եմ որ այդ համաձայնութիւնը ուրիշներու պիտի առաջնորդէ տարբեր առարկաներու վրայ։»

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Բէքինէն հեռաւեալը կը հեռագրեն Թայմզի.

«Բէքինի սէնսիքային ընդհանուր ճարտարպետը, Շան-Սիի և Դեղին գետին միջեւ գտնուած երկիրները այցելելէ ետքը Անգլիա ուղեւորեցաւ։ Այդ տեղերը երկաթի և ածուխի հարուստ հանքեր կան։ Ճարտարպետները կ'ըսեն թէ Շան-Թունկէն Թայի-Եուէն-Ֆու չենուելիք ռուսական երկաթուղին շատ տուղ պիտի ըլլայ։ Ճարտարպետները կը յանձնարարեն անոր տեղ ուրիշ երկաթուղի մը չինել՝ Շան-Սիի հարաւային սահմանագլուխէն դէպի Եանկ-Զէ-Քեանկի հովիտը։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն Ֆրանսական դեսպան Պ. Ժիլ Քանտոն, երկուշաբթի օրը, արտաքին գործոց պաշտօնատունը գացեր է, ուր նախարար Պ. Հէյ իրեն յանձներ է իւրաքանչիւրը հինգ միլիոն տոլարի չորս փոխանակագիր. Նիւ Սորքի մէջ վճարելի։ Այդ գումարը, ինչպէս յայտնի է, կը ներկայացնէ այն քսան միլիոն տոլարը զոր Մ. Նահանգները Սպանիոյ պիտի հատուցանեն՝ Փիլիպպինոյ թողուելուն փոխարէն։

—Նախագահ Պ. Մաք Քինլի, Քավիթէի ճակատամարտին տարեդարձին առթիւ, շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեր է Տիուէյ ծովակալին։ Ամբողջ Մ. Նահանգաց մէջ այդ տարեդարձը մեծ հանդէսներով տօնուեր է։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.—Ուաշինկթընի արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ կ'ըսուի թէ վերջին պատերազմէն առաջ Փիլիպպինոյ ուղղուած յայտարարութիւնը կը պարունակէ անոնց տրուելիք արտօնութիւններուն առաւելագոյն մասը։ բայց կ'ըսուի թէ Մ. Նահանգները մտադիր են փորձել Փիլիպպինոյ բնիկներուն կարողութիւնը, հասկնալու համար թէ պիտի կրնա՞ն ինքզինքնին կառավարել։ Գոմիսէրները կ'առաջարկեն որ բոլորովին բնիկներուն թողուի իրենց տեղական գործերուն վարչութիւնը, Ամերիկայի զինուորական հսկողութեանը տակ, որպէս զի կարելի ըլլայ հարկ եղածը ի գործ դնել երբ բնիկ պաշտօնեաները իրենց առաջին փորձերուն մէջ սխալներ գործեն և այդ սխալներն ալ հետեւանքներ ունենան։

— Տիուէյ ծովակալը հեռագրեր է Ուաշինկթընի թէ Սորքթաունի չոգենաւակէն գերի բռնուած ամերիկացի սպան ու տասը նաւաստիներու ապատմիներու բանակիտը կը գտնուին։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 5 մայիս.— Խորհրդարանին մէջ թնդանօթաձիգ նախկին հարիւրապետ և Թարնի երեսփոխան Պ. Կուզի՝ պատերազմական նախարարին հարցապնդում ուղղեց այն հրամանագրին վրայ՝ որ Պ. Ժօռժ Տիւրիւին կը հրաժարեցնէր Բաղմարուեստեան վարժարանին մէջ ունեցած դասախօսի պաշտօնէն։ Պ. Կուզի ըսաւ Պ. Տիւրիւի անքննադատելի դասախօս մը եղած է միշտ և թէ պարզապէս իր ունեցած իրաւունքէն օգտուած է՝ Տրեյֆիւսի խնդրին վրայ յօդուածներ հրատարակելով Ֆիկարօ մէջ։

Պատերազմական նախարար Պ. Ֆրէսինէ՝ բեմը ելլելով մանրամասնաբար բացատրեց միջադէպը՝ որ Պ. Տիւրիւի դասախօսութեան պահուն տեղի ունեցած էր Բաղմարուեստեան՝ վարժարանին մէջ։ Նախարարը աւելցուց նաեւ թէ ինքը վարժարանին Տնօրէնին կողմէ իրեն մատուցուած տեղեկագրին հետեւանքով միայն այդ որոշումը տուած էր։ Ծայրագոյն ձախակողմը միշտ կ'ընդմիջէր ատենաբանը։ Ասոր վրայ Պ. Ֆրէսինէ յայտարարեց թէ վար կ'իջնէ բեմէն։ Ահագին աղմուկ մը կը տիրէր սրահին մէջ։ Ո՛չ մէկ քուէարկութիւն կատարուեցաւ։

—Կառավարութիւնը որոշեց Պալդաքի ճաւինը Բանթէոն փոխադրել։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բրէթորիայէն առնուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Թրանսվալի հանքային հրազաբաւը շատ ի նկած է։

ԱԹԷՆԻՔ.—Երկրաշարժի ցնցումները կը շարունակուին։ Լիկուտիսմայի մէջ բազմաթիւ տուներ փլան։

ԲԱՐԻԶ.— Քէյտի Ֆոնսիէի 1879ի պարտաթուղթերուն վիճակահանութենէն 1,549,544 թիւը շահեցաւ 100,000 ֆր. Նոյնչափ շահեցաւ նաեւ 1885ի 811,211 թիւը։ Բարիզ քաղաքին ալ վիճակահանութենէն՝ 1875ի 73,827 թիւը շահեցաւ 100,000 ֆրանք։

—Ֆիկարօ կ'ըսէ թէ Տրեյֆիւսի գործին քննութեան թուղթերուն մեծացած մասը շատ հետաքրքրական պարունակութիւն մը ունի։

ՄԱՍՐԻՏ.—Պատերազմական նախարարը պահանջեց 28 միլիոն բէսէթա աւելցնել զինուորական ելմտացոյցին վրայ, բայց ելմտական նախարարը չընդունեց. այդ պատճառաւ նախարարական տագնապ մը մօտալուտ կը նկատուի։

ՄԱՀ

Տ. ԱԶԱՐԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Տ. Ազարեան Պատրիարքին յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, կիրակի, Ս. Աստուածածին և Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցիներուն մէջ շարունակաբար, առաջինին մէջ Զայնաւոր Պատարագ մատուցուելով ու երկրորդին մէջ մեռելական կարգը։ Սաքըզ-Աղաճ եկեղեցիէն մինչեւ Ոսկեբերան՝ դագաղը պիտի փոխադրուի հանդիսաւոր թափորով, մասնակցութեամբ Կ. Պոլիս գտնուող բոլոր Հայ Հռոմէական եկեղեցականներուն և երկսեռ դպրոցական տղոց՝ որոնց մէջ պիտի գտնուին նաեւ Բանկալթիի և Գատըգիւղի Մխիթարեան վարժարաններուն աշակերտները։ 12 վարդապետներ իրենց ուսերուն վրայ պիտի կրեն դագաղը։ Ճամբան հինգ տեղ Աւետարան պիտի կարդացուի. Ա.ը Պատրիարքարանի դուռը, Բ.ը Սաքզը Աղաճի անկիւնը, Գ.ը Մեծ Բարմագ-Գարու փողոցին բերանը Դ.ը Ոսկեբերանի փողոցին անկիւնը ու Ե.ը այդ եկեղեցիին դրան առջեւ։ Վերադարձը պիտի կատարուի մեռելակիր կառքով որուն պիտի հետեւին եպիսկոպոսները ու վարդապետները և մարմինը պիտի ամփոփուի Ս. Աստուածածին եկեղեցին։ Արարողութեանց պիտի նախագահէ Պատր. Տեղապահ Տ. Աւետիս արքեպիսկ. Արփիարեան։

—Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ աւագ խորանին ներքեւ գտնուած դամբարանը, ուր պիտի ամփոփուի Տ. Ազարեան Պատրիարքին մարմինը, չնուուած է Մըսըրլեան ընտանիքին կողմէ որուն պատկանելիքը կը հանգչին հոն։

—Մոնիդէօրի տեղեկութեանց նայելով, Տ. Ազարեան Պատրիարքը իր մահէն առաջ կարդացուած է եղեր որ իր ազգականներուն մնայ իր հարստութիւնը որ 40,000 ոսկիի կը հասնի, կ'ըսուի։

ԾԱՂԻԿ երգիծաբանական շաբաթաթերթի 42րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր հետաքրքրաշարժ ճոխ պարունակութեամբ.— Տարեկան 50, վեցամս. 25 և հատը 1 ղրշ։

Դիմել առ Մարտիրոս Տէօքմէճեան, տնօրէն Ծաղիկի, Նորատունկեան խան, Դալաթիա։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

24 Ապրիլ 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանուցչուի 763.
Ձեռմուչափ 14.

Օդը պայծառ։
Կեսօր.— Ժամը 4.54։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ձեռմուչափ	Ձրոյէն վար	Ձրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	14
Սելանիկ	—	14
Իզմիր	—	13
Հալեպ	—	—
Էնկիւրիւ	—	—
Պրուսա	—	17
Արքանկէլ	—	0
Բէյրութ	—	2
Մոսկուա	—	6
Բարիզ	—	6
Վիեննա	—	6
Օսէսա	—	9
Սոֆիա	—	10
Աթէնք	—	16

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ։

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵ Ն.-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ խողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՄԱԿԱՐՈՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	25 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	25	27
Ամէնէն վար գին	»	25	23
Բումէլիի երկթ. զոց.	Ֆր.	131	12
Ամէնէն բարձր գին	»	132	37
Ամէնէն վար գին	»	130	62

ԲԱՑՈՒՄ 24 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Ֆ.	25	27
Բումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	131	25
Օսմանկէ		418	—
Ռէժի		294	-
Օսմ. Պանքա		13	10
Քէյտի ժէնեռալ ՕՍՍժ.		6	20
Երկրագործական Պանքա		7	—
Յօս. Ամ. Նանտ է Վալէօռ	Ա. Ո.	5	
Օսմ. Ապաճ. Հնչ.	»	8	32
Թրամուէյ քաշնեռ.		630	—
» Ժուլիանս	»	240	—
» պարտաց.	Ֆր.	502	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	295	—
Քարափ Գ. Պոլսոյ	»	471	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	169	39
Բոլ էմբէրիալ	»	90	15
Քրիմիթ	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէճայիք	»	36	20
Բուպլի Գոնդարամ	Օ. Ո.	8	55

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	15
» » » չէք	»	110	—
Բարիզ » »	Ֆր.	23	04 ¾
» » » չէք	»	22	98
Գերմանիա անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	18	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 5 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ESTABLISHED 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, ոսկի հրդեհի ապահովագրութիւն տալ՝ որոյ բաժնեհարք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի դրամը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն որը ցարդ վճարած է հրդեհի զեղուններուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաւ և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր խլանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած զեղունները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Գուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գեղնայարկ թիւ 1

ՊԱՑՊԼ ՀԱՌԻՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բառարան Ս. Գրոց. 625 երեսներէ կը բաղկանայ և զարդարուած է աւելի քան 223 գեղեցիկ պատկերներով։ Կը պարունակէ Ամերիկայի և Եւրոպայի մէջ Սուրբ Գիրքը քննող գիտնոյ հետազօտութիւններուն արդիւնքը։ Գրքին մէջ դրուած տեղեկութեանց ճշդութեան մասնաւոր խնամ տարուած է։

Կը յանձնարարուի որ հոգեւորականներ, ընտանիքներ և անհատներ այս գիրքէն մէկ օրինակ ստանան, և գործածեն զայն իբրեւ սատար, երբ կ'ուսանին իմանց Սուրբ Գիրքը։

Գրքին գինը մէկ մէճիտիէ է, թէեւ կ'արժէ աւելի քան երկպատիկը։

Տղայոց Աւետաբեր, ամսաթերթ պատկերազարդ, տարեկան բաժանորդագին 6 ղրշ.։ Կը պարունակէ զանազան տեսակ պատկերներ, նաև բարոյական և հրահանգին մանր յօդուածներ։ Շատ օգտակար ամէն պզտիկի։

Կը ծախուի Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ և Ֆինճանճլար Եօգուշու։ 173

Տղաքները ինչպէս նաեւ չափահաս անձերը մեծ հաճոյքով կը խմեն ՏՈՒԹ. Վիվիէնի «Մօրիւի ծկան հիւթէն» պատրաստուած հեշտալի գինին։

ՏՈՒԹ. Վիվիէնի գինին ախորժակ կը բանայ, ուժ եւ արիւն կուտայ եւ մարմինը կը պարարտացնէ։ Բոլոր բժիշկները կը յանձնարարեն զայն, իբրեւ ըմբելի մը որ Մօրիւի ծկան իւղէն աւելի զօրաւոր ազդեցութիւն ունի տկարաւորութեան, անարիւնութեան, ոսկրաթերութեան, ծիրախտի, մորթային հիւանդութեանց վրայ։

Կը վաճառուի բոլոր Դերանոցներու։ Կեղրոնատեղին՝ ԲԱՐԻԶ, Լաֆայէթ փողոց, թիւ 126։ 179 23—26

ՖՐԵՏ. ԼԷՃԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբո-լի և Արիւ-Եղեց գծէ- Քանոր չոգենաւեր

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Վիրգոզրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ամմենիան	10500	Եմիրշիրէն	3500
Թէսզրիան	10500	Արբոլէն	3000
Լանքաստրիան	9000	Այմէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ջորմիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոստոնիոն	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինոռ	900
Վալոնիան	3700	Օքորդ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՖՎԱՐ ԼԱՖՈՆԹԻՆ

Մէճիտ Ալի փաշա խան, թիւ 1
Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐ Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Ամենի դուռնէ դուրս գալէ յետոյ, գնա Զքաղաքացիներու դիմաց)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաճշտագոյն ցաւազուրկ ակառաներն ոչ անգամ կը լեցնեն. յատկապէս և իրենց ինքնագործ պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ. ճաշակաւոր, և գիմացկուն արհեստական ակառաներ կը պատրաստեն, յոր և նման ընկալանի, դէմի ցնաստրոնի քաղ գոյնի, ծամողանի, և ապա պրոտանոնի երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ գեղերու և ամենակատարելագործեալ ատամներու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն.

Ց. Դ. Ամենները կրնան գալ օրերն ալ, (Փետ- ին 9) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Փետ- ին 1ին) հիւանդ կրնան ընդունիլ Բերայի գործատեղին։

Գաղթականներ կրնան դիմել իւրանց ընակարանն, թիւ 1 Իշլիմանի քով։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ Ֆունտ 27 000,000
Պահեստի դրամ » 52,002,500
Տարեկան հասոյթ » 70,339,912

Ընկերութիւնս ԹՈՒԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱԲՐԻԷԼ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատեով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուականը
(Օ սէֆէր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմընս
Յակոբեան խան, Վօյվոտա փողոց
Թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէյ Ղալաթիա
194

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաւօխ
Մարքուճճիլար, Զարչըլը խան, Թիւ 21

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 27 9 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 28 10 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հանդիպակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Բիրոս)։
Եշ. 29 11 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 29,11 Իսէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 30 12 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։ 582

ԿՈՒՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որ ամէն նոր ամիս կը բանի Լիվրբուլ և Ամերիկայ գծէ-

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թօնս
Ումպրիա	7718	Գոռնիա	4581
Էթրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրմիա	7391	Մարսէլն	2403
Ուրանիա	7268	Ազիաս	2323
Բաւարիա	5587	Մարակրոսա	2166
Սէֆալոնիա	5547	Քարթիա	2246
Գալիա	4809	Բալտիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէքսը	2143	Մորվզզ	1855
Քէտալ	1878	Գամբրինիա	12950
Եէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գատսոնիա	1845		

Շերպուրը չոգենաւը, նաւապետ Քարպինս, դէպի մայիս 16 (Ն. Շ.) Լիվրբուլէն հոս պիտի հասնի ընդհ. վաճառքով։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈՒԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Մէյմանէթի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրենութիւն Յուրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բելթիէ փողոց (Պուլվար տէ զ'Իտալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերանորոգուին, որով իր գրասենեակներն առժամապար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պարտատ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐԴ ԵՒ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ պահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի չահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

Լ՝ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անգամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կրպակական Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր չահերը։ Եթէ մանանկից էք, և կամ տակաւին չէք ,խիստ չահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մարդասան տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հաստատութիւնը գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեմտարներու եւ տարուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ֆ. ՈՒ. ՀՈՒԹՕՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Գենիչ-Պաստուրիակ
Ա. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ

Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

Լ'ԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն. | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էմմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հաեոս, Դեր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հաեոս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքթ, » » » » »
» Ալֆրեան Բրոքէշ ա'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻԻՐ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՈՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սաքաֆջուլի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

ՄԻՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբո-լի, Գլասգոյ, Մանչեսթրի և Սիւ Մոզի գծէ- Քանոր չոգենաւեր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բամսէզ	3000	Թիպս	2500
Ամպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպը	3000	Օսպրէյ	2000
Գեանորուս	3000	Քէրա	2200
Ֆարոս	3000	Մէֆիրս	2000
Սամանտի	3000	Գաբրիէլ	4800
Գարիսմիթ	2500	Գեւրէն	4500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՂ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվրբուլ

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (12)

ԱՌԻՒ ՊՈՒՍՆԱՐ

ԲԱՐԻԶՑԻ ՍՏԱՀԱԿ ՄԸ

ԱՇՆԱՐՀԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ա. ՄԱՍ

ՄԱՐԴԱԿԵՐՆԵՐԸ

Այս տեսակ մարդու մը կողմէ «ճշմարիտ նաւաստի» կոչուիլը մեծ բան մըն էր և Ֆոլիքէ՝ որ կը զգար ասիկա, փութաց իր շնորհակալութիւնները յայտնել անոր։

—Սիրելի գաւակս, շարունակեց տոքթէօռը, Արուեստներու կամուրջէն ծովը նետուած առենդ նաւաստի մըն էիր դուն արդէն. այսպէս կը մտածեն կարծեմ նաև այն ընկերները՝ որոնց աչքին առջեւ կըրկին ծովը նետուեցար շոգեմակոյկը փրկելու համար։

«Դուն քաջ տղայ մըն ես, գաւակս. ես եմ որ ասիկա կ'ըսեմ կոր քեզի. և տոքթէօռ Լաբէրիէր լաւ կը ճանչնայ ճշմարիտ նաւաստները։

— Բայց իրա՛ւ, ընդմիջեց յանկարծ Անտրէ. մինչեւ հիմա չէինք գիտեր ձեր անունը։ Դէպքերը ա՛յն աստիճան արագութեամբ իրարու յաջորդեցին որ մուցանք ատիկա։

—Տոքթէօռ Լաբէրիէր պարզապէս, եւ ինչպէս որ կը գուշակէք, բնիկ Մարսիլիացի։

«Եւ արդէն, չէի կրնար ուրիշ տեղ մը ծնած ըլլալ։

«Եթէ երրեք Բարիզցի Ֆոլիքէին պատմութիւնը չա՛տ հետաքրքրական է, իմ ալ աւելի արտակարգ կրնայ նկատուիլ։

«Պատմեմ և տեսէք...։

Այն վայրկեանին ուր բժիշկը իր պատմութեան պիտի սկսէր, կատաղի հրացանձգութիւն մը սկսաւ խցիկին չորս կողմէն։

Աղաղակներ, և կամ ոռնումներ՝ որոնք մարդկային բնաւ բան մը չունէին, չուներու հաչիւնին խառնուած ահռելի կերպով խլացոյց աղմուկ մը կը յարուցանէին՝ որ վայրկեանը մէյ մը կը կրկնուէր, հրացանի պայթումներուն ընկերացած։

Օգիէպանները յարձակո՛ւմ մը կրած էին արդեօք։

Շատ հաւանական չէր ասիկա։

Վայրենիները վերջին ծայր ուրախ կ'երեւային. ուրախութիւն մը՝ որ կը շեշտուէր մանաւանդ, երբ իրենց գերիները կը դիտէին։

—Այս աստիճան ուրախ ըլլալնին լաւ բան մը չի գուշակէր մեզի համար, կ'ըսէր Ֆոլիքէ։ Ձիշդ տեղն է ըսելու թէ ուրախութիւնը յաճախ կը վախցնէ մարդս։

Հրացանձգութիւնը երթալով կը կրկնապատկուէր։

—Պէտք է գիտենալ որ ըսաւ իր կարգին Անտրէ, մեզ հիւրնկալողները՝ հակառակ վառօդի քիչ պաչար մը ունենալնուն, պէտք եղածէն նուազ խնայասէր կ'երեւան այդ մասին։

—Իրաւ որ ես ալ բան մը չեմ հասկընար, աւելցուց տոքթէօռն ալ իր կողմէ։

Մութը անհետացած էր բոլորովին, եւ արշալոյսը սկսած էր լուսաւորել չորս դին։

Բժիշկն ու Անտրէ՝ Ֆոլիքէի պատմութեամբը զբաղած, չէին զգացած ասիկա։

—Դէթ խոհանոցի խնդիր չըլլար նոյնչ, շարունակեց Ֆոլիքէ։

—Բայց ո՛չ, պատասխանեց բժիշկը։

—Սակայն ի՞նչ կը նշանակէ այս նոր խեղկատակութիւնը։

—Քիչ մը եռաքը անշուշտ ատ ալ պիտի հասկնանք։

«Հիմակուհիմա մէջտեղէն վերցնենք քիմիագիտական գործիքները. այս անիծած վայրենիները շա՛տ սատանորդի մարդիկ են, կրնան կասկածի երթալ։

Ու բժիշկը մէջտեղէն վերցուց ներաշնչական գործողութեան ծառայող բոլոր առարկաները և ամէնքն ալ իրենց յատուկ տեղը զետեղեց, ըսելով.

—Հիմա ա՛լ հանգիստ կրնանքըլլալ։

Այն վայրենին՝ ուր դուրսը աղմուկը՝ իր ծայրագոյն աստիճանին հասած էր, խցիկին դուռը բացուեցաւ յանկարծ ու երեք բանտարկեալները տարօրինակ տեսարան մը պարզուած տեսան իրենց աչքերուն առջեւ։

Արեւը՝ որ բոլորովին ելած էր այդ պահուն՝ լոյսի առատ հեղեղ մը կը թափէր բարձրահասակ մարդումը վրայ, որուն աջ ու ձախ կողմերը ընտանի ու միանգամայն յարգական դիրքով մը երկու սեւամորթներ կեցած էին։

Մարդը՝ ինքն ալ սեւամորթ մըն էր վեց կանգուն հասակով։

Տիտան մը՝ որուն եփենոսագոյն գլուխը չըջանակուած էր վերջին ծայր մաքուր պուրնուզով մը և որուն մէջ ալ աւելի սև կ'երեւար դէմքը։

Ուզղի մորթէ շինուած տեսակ մը չուան գլխուն վրայ կը բռնէր պուրնուզը՝ որ մինչեւ անոր ծունկերը կ'իջնէր։

Ոտքերը, մարոքէնէ մայկերու մէջ առնուած էին ու մատերն ալ ծածկուած ոսկի և արծաթ մատնիներով։

Մէկքը՝ ճշմարիտ զինարան մըն էր. լայն դաշոյն մը երկու բլվրվէր և կոր սուր մը անցուած էին գօտիին, ուրիշ աւելի կամ նուազ փոքր զէնքերու հետ։

Ու դրան սեմին վրայ կեցած, կը դիտէր եւրոպացիները որոնք ալ իրենց կողմէ բնաւ ձայն չէին հաներ։

Եւ այդպէս իրար դիտեցին տասը վայրկեանի չափ։

Հովը՝ յանկարծ մէկդի ըրաւ նորեկին պուրնուզը, երեւան հանելով դէմքը՝ որ գերազանցապէս տգեղցած էր պարներով։ Մարմինն ալ հազար ու մէկ ուռեցքներով ծածկուած կ'երեւար։

Լուութիւնը դեռ կրնար բաւական ատեն տեւել, եթէ երրեք Ֆոլիքէ չխզեր զայն սեւամորթը բարեւելով.

—Բարիլոյս, պարո՛ն։

—Բարիլոյս պատասխանեց մարդը՝ արաբերէնն լեզուով։

—Բայց օտար լեզուով մը կը խօսի, յարեց ստահակը՝ իր ընկերներուն դառնալով։

—Հոգ չէ՛, պատասխանեց Անտրէ, արաբերէնը կը հասկնամ արդէն.

Եւ նորեկին մօտենալով, անոր լեզուով առաւ բարեւը։

Տիտանը՝ իր լեզուով խօսուիլը տեսնելուն գոհ՝ դուրս հրաւիրեց երեք եւրոպացիներն ալ, որոնք տնմիջապէս հնազանդեցան։

Երբ իրեն մօտեցան, սեւամորթը ըսաւ.

—Անունս Մարուշ է, բնիկ Հապէշաստանցի եմ, և այս կողմերը կը չրջագայիմ գերի գտնելու։

Անտրէ, իր կարգին ինքզինքն ու ընկերները ներկայացուց անոր։

Այդ ներկայացումը բաւական ուրախութիւն եղաւ, քանի որ Մարուշի դէմքը վերջին ծայր զուարթ արտայայտութիւն մը ստացաւ, լսելով որ բժիշկ մը կար մէջերնին։

Եւ Օգիէպաններուն հետ քանի մը խօսք փոխանակելէ ետքը ըսաւ երեք բանտարկեալներուն.

—Ինծի կը պատկանիք ալ, եկէք։

Բժիշկը՝ միայն տէր որ փոխելէն յայտարարեց այս խօսքին վրայ, մինչդեռ Ֆոլիքէի դէմքը զուարթացաւ բոլորովին։

—Նոր վարպետը, ըսաւ, իրաւ է որ յանձնարարուելիք դէմք մը չունի, բայց վերջապէս երեկ իրիկուան ուտելիքը անշուշտ պիտի չկերցնէ մեզի։

«Հիմա կը կարծեմ թէ պիֆցնso չպիտի ըլլանք։

—Ալ, ընդմիջեց Անտրէ, ձգեցէք որ պայմանները ես առաջարկեմ. կը յուսամ որ պիտի օգտուինք մարդուն հիւանդութենէն։

—Ինչպէ՞ս հարցուց ստահակը։

—Անտրէ, պատասխանեց։

—Հետերնիս եկու, ըսաւ բժիշկը և երեքը մէկ Մարուշի հետեւեցան։

Ֆոլիքէ՝ մաքուր օդ ծծելուն ուրախ, սկսաւ ցատկրտել հոս հոն. բաւական ատեն դարձաւ ձեռքի վրայ, մարմնամարզական դժուար փորձեր կատարեց ու վերջապէս գնաց զարնուեցաւ լայն տերեւներու տակ կիսովին ծածկուած գորշագոյն ահագին մարմնի մը՝ որ մայրի լերան մը նմանէր և ուրիշ սոսկալի կերպով խրոխտ խորդում մը ելաւ։

(Շարունակելի)